

Seja koordinacijskega odbora: želimo biti partner

V torek zvečer so se člani koordinacijskega odbora posvetovali o strategiji »pogajanj«, ki jih bosta obe osrednji politični organizaciji, Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev, vodili na tako imenovani »konsenzualni konferenci« na Dunaju.

Gre za to, katere osnove se bodo upoštevale pri določanju postavljanja topografskih krajevnih oznak, po domače krajevnih tabel. Diskusija je tekla o problematiki upoštevanja števil iz popisov prebivalstva, saj vemo (kar je tudi znanstveno večkrat dokazano), da ta štetja še zdaleč ne kažejo prave resnice o prisotnosti slovenskega jezika na Koroškem. Poleg tega pa dokazujejo dejstvo, da asimilacija na Koroškem ni nekaj »naravnega«, temveč, da je posledica nasilnega ravnanja z manjšino.

Imamo še druge vire, ki nekoliko bolj prikazujejo položaj. Drug problem konsenzualne konference je prisotnost »domovinskih organizacij«, ki obstajajo slej ko prej iz enega samega razloga: kako eliminirati prisotnost slovenskega jezika in s tem manjšine, ter kako pospeševati asimilacijo. Taka izhodišča pa so za vsake pogovore praktično nemogoča in člani KOKSa so se izrekli proti temu, da bi bil npr. KHD enakovreden pogovorni partner. Vendar – poslušamo jih lahko, s tem še nismo pristali na njihove pogoje, je bil tenor diskusije.

Katere številke, kakšne osnove naj veljajo za postavitev dvojezičnih tabel, se bodo člani KOKSa še natančneje dogovorili, kajti tematika je preobsežna, pa tudi preveč pomembna, da bi se jo dalo opraviti mimo grede.

Predsednika organizacij, dr. Sturm in Sadovnik, pa sta poudarila, da ne bo nobenih odločitev brez pristanka razširjenega koordinacijskega odbora.

Na zveznega kanclerja pa je že šla zahteva, da pri pogovorih sodelujejo tudi predstavniki Enotne liste, saj ima prav ta največ občinskih odbornikov, ter tudi cerkve, ki je zastopana tudi v sovetu pri Uradu zveznega kanclerja.

Člani KOKSa pa so kritizirali premajhno prisotnost v medijih, kajti tu bo treba storiti več, če želimo, da bo večinski narod o problematiki bolje obveščen in s tem morebiti tudi bolj naklonjen.

KOKS je tudi zavrnil nadvse nenavadno interpretacijo kan-

clerja o razsodbi ustavnega sodišča, ko je izjavil, da je »izrekeno, interpretacija pa druga«. Vsak študent prava bi ob taki izjavi zletel z izpita. Izjava pa daje misliti, da bodo na Dunaju poskušali pravico oz. razsodbo ustavnega sodišča prikrojiti po svoje.

Na otvoritvi kulturnega tedna koroških Slovencev v Velikovcu sta med drugim nastopili tudi obe glasbeni šoli, slovenska in nemška. Več o kulturnem tednu na straneh 4 in 6

PREBLISK

■ Slovenci smo res čuden folk: enkrat smo, pa nas spet ni, miroljubni smo, pa se zaradi nas kregajo, sploh nas ni, pa ogrožamo celotno deželo ... Saj poznamo to, kajne?

Pa res; nič nismo hvaležni, ker naši otroci smejo hoditi v šolo, ker jih smemo pošiljati v vrtec in podobno. To nam je poodčital – no, kdo že, ne spomnim se imena, no tisti, ki je zadnjič odvarjal kulturni teden ... saj je vseeno, vsekakor ni edini, ki tako misli.

Ne spomnim se, da bi moja vrla enojezična sosedka kdajkoli šla untertenikst k županu se zahvalit, da je njen sine lahko šel v šolo. ZANJO je to samoumevno. Samo meni naj ne bi bilo. Ker nisem pripadnica naroda, ki naj bi bil

»Mißgeburt«, ali kako? Pravila igre mi niso čisto jasna.

Poleg tega pa je zadnje štetje prineslo na plan zanimive stvari: so vasi, kjer so pred dvajsetimi leti živeli Slovenci, ni jih bilo malo. Deset let kasneje ni bilo nobenega! So

Ku ku!

pomrli? Se odselili? Šli na Mallorco za deset let? Kajti namreč spet deset let navrh so se ponovno pojavili. Le kje so bili v vmesnem času?

Bojim se, da ima cela reč nekaj opraviti s kriminalom. Prepričana sem, da bodo deželni veljaki stvar temeljito raziskali, saj takih fenomenov ni najti nikjer drugje na svetu!

S. W.

MESTNO GLEDALIŠČE V CELOVCU VABI NA PREDSTAVO

OTHELLO

(William Shakespeare) – Režija: Eduard Miler
v torek, 7. maja 2002, ob 19.30
Gostuje Slovensko narodno gledališče »Drama«

DEŽELNI ZBOR IN TOPOGRAFIJA

Procentne mere naj sploh odpadejo

Pred današnjo konferenco konsenza, ki jo je sklical zvezni kancler Wolfgang Schüssel, je koroški deželni zbor v ponedeljek usklajeval politično stališče v vprašanju dvojezične topografije.

Deželni zbor je v bistvu potrdil stališče, da mora biti volk sit, koza pa cela. Kako naj bi to kvadratura kroga, da bo večina

zadovoljna, Slovenci pa tudi, uspela, še nihče ne ve. Prav tako ni velikih pričakovanj, da bo konferenca konsenza naglo ponudila sprejemljivo rešitev. Kati razsodba ustavnega sodišča in pa politični načrti koroških deželnih strank, predvsem pa deželnega glavarja, se krepko razhajajo. V bistvu so si diametralno nasprotna.

Deželni glavar se še naprej ogreva za furlanski model, ki pa ga je že predsednik ustavnega sodišča dr. Adamovich na predavanju v Beljaku pred koroškimi pravniki ocenil kot nič kaj pripraven instrumentarij za reševanje kočljivih političnih vprašanj. Glavno breme tega modela bi nosile občine, dežela in zvezna raven pa bi se izmuznili iz odgovornosti.

Haider hoče z posebnimi finančnimi darili speljati občine na svoje limance, če bi podprle njegov model. Odkod bi potrebna sredstva vzel, deželni glavar ni povedal, vrhu tega pa je tudi optika zelo dvomljiva.

Zato ta model odklanjajo tako Slovenci kot tudi socialdemokrati, ki so najavili oster odpor proti furlanskemu modelu. To je podkrepil poslanec Peter Kaiser.

Poslanci seveda niso mogli mimo procentnih mer pri določanju dvojezičnih krajevnih napisov oz. pri novelizaciji Zakona o narodnih skupnostih. Zdaj naj bi procentne mere sploh odpadle.

10. Kulturni teden koroških Slovencev do 28. aprila 2002

Četrtek, 25. april 2002, 9.00
Informacijski dopoldan na ZG/ ZRG in na TAK v Velikovcu: »Priče časa pripovedujejo«, do 13.15

Četrtek, 25. april 2002, 20.00
Neue Burg – Mešani pevski zbor »Danica«; Mešani pevski zbor Grebinj; Vokalna skupina »Vox«; Učiteljski kvintet ZG Velikovec; »Jauntaler Streich«

Petek, 26. april 2002, 18.00
Celovec galerie.kärnten, Arnulfplatz 1 – Vernisaža: Franz Wiegele. Slavnost – 10. Kulturni teden koroških Slovencev – v dvorani zrcal: Glasbena šola

Nedelja, 28. april 2002, 14.00
Neue Burg – Revija otroških in mladinskih zborov Prost vstop!

SPD ZILA VABI NA PIKCE FEŠTO

s filmom
»Pika Nogavička« (nem.)

v petek, 26. aprila 2002, ob 15. uri;

nato šminkanje, peka palačink, kuhanje čarobnega napoja, ples in petje ...

v soboto, 27. aprila 2002 ob 10. uri: otroci LŠ Straja vas s pesmijo o Piki Nogavički, ob 10.30 lutkovna predstava iz Italije, nato Piki prigrizek

Vse v športni hiši v Zahomcu

TELEVIZIJSKA DOKUMENTACIJA O KOROŠKIH PARTIZANIH

Široka podpora in ostro obsojanje

Avstrijska televizija je v petek, 19. aprila 2002, zvečer v oddaji »Im Brennpunkt« predvajala dokumentacijo o koroških partizanih, ki jo je pripravil Gerhard Roth. Po starem koroškem političnem ritualu so nemškonacionalni krogi ter stranke, predvsem svobodnjaki in ÖVP, zagnali vrišč in krik zaradi oddaje in proti njej. Očitili so, da je oddaja enostranska, neobjektivna in sploh da blati Koroško. Sam deželni glavar je izjavil, da je oddaja »neverjeten ponaredek zgodovine« in je od predsednika orfovega sklada Klausa Pekareka zahteval razgovor. Kot zadoščenje zahteva Haider »objektivno poročilo o koroški zgodovini pod taktirko uglednih novinarjev na ravni Huga Portischa«. Nadalje Haider trdi, da je koroško prebivalstvo od ustanovitve prve republike bilo vselej zvesto Avstriji.

O oddaji je razpravljala tudi koroški deželni zbor in jo z glasovi FP in VP obsodil. Ta korak spominja na Wagnerjeve čase, ko je deželni zbor soglasno obsojal kritične oddaje o koroški zgodovini. Kot ta dežela nima drugih problemov? Medtem se je Haider zaradi oddaje pritožil pri zveznem

komunikacijskem senatu, v zadevo pa je vključen tudi informacijski direktor Gerhard Draxler.

Pritisk nemškonacionalnih in revizionističnih krogov ter koroških strank proti oddaji narašča, tudi nekateri zgodovinarji so se pustili vpreči v gonjo proti oddaji. Resnici na ljubo pa je treba ugotoviti, da je prav tako močna podpora oddaji.

Zveza koroških partizanov je v ponedeljek izrazila svojo podporo avtorju oddaje Gerhardu Rothu in se zahvalila televiziji, da je kljub zdajšnjim političnim okoliščinam pogumno oddajala to dokumentacijo. Zveza izjavlja, da očitkom na oddajo manjka sleherna osnova in da služijo samo kreptitvi nemškonacionalne ocene zgodovinskih dogodkov, ne pa, da bi se o teh resno pogovarjali. Strnjeni napadi na oddajo, ki jih koroška politika še podpira, so del koroške stvarnosti. Zveza koroških partizanov v tej zvezi spominja na oddajo »Tujci v domovini« in na film »Vas ob meji«. ZKP ugotavlja, da je av-

torju oddaje uspelo prikazati zgodovinska in družbenopolitična ozadja za nastanek koroškega partizanskega upora. Očitki, da je dokumentacija »ponarejanje zgodovine, niso nič drugega kot poskus iz žrtev narediti storilce«.

ZKP vse te očitke ostro zavrača in pripominja, da naj se koroški deželni glavar končno

uči zgodovine. Leta 1938 na primer je prav Koroška kot prvi »gau« razglasila »anšlus« k Hitlerjevi Nemčiji. In da so pregon koroških Slovencev, ki je vzročno povezan z nastankom partizanskega upora, pripravili prav na Koroškem.

Zveza slovenskih organizacij in pa Narodni svet koroških

Nacisti in fašisti so uskladjili svoj teror proti Slovincem. Na sliki gauleiter Rainer in visoki komisar Ljubljanske pokrajine general Grazioli.

Slovencev pa sta v skupni izjavi oddajo ocenila kot pomemben prispevek k obravnavanju novejših zgodovine in sta napade na oddajo zavrnila. Vprašanje upora na Koroškem proti nacizmu da je treba znanstveno obdelati in da ne sme biti sestavni del dnevnopolitičnih polemik. Dokumentacija je nakazala vzroke za upor, v katerem so sodelovali pripadniki osmih evropskih narodov. Preseganje zgodovine je pogoj za evropsko integracijo, ki temelji na dejstvu, da je upor proti nacizmu temelj evropske svobode.

Podpora oddaji prihaja tudi iz vrst politikov. Stefan Schenach, medijski predstavnik Zelenih, je deželnemu glavarju očital, da posega v žurnalistično svobodo. Socialdemokratski govornik v manjšinskih vprašanjih Walter Posch je oddajo zagovarjal, prav tako tudi Dokumentacijski arhiv avstrijskega upora, ki je kritike zavrnil kot nestrokovne in nestvarne. Poslovodkinja socialdemokratske stranke Andrea Kuntzl je koroškim svobodnjakom očitala zgodovinski revizionizem, ki ga je treba z vso odločnostjo zavrniti. **Franc Wakounig**

ZGODOVINAR DR. VALENTIN SIMA O DOKUMENTACIJI ORF:

Očitek difamacije Koroške je nesmisel

Televizijska dokumentacija o koroških partizanih minuli petek, 19. aprila 2002, v oddaji »Im Brennpunkt« (V žarišču) je sprožila številne reakcije v vrstah politikov in tudi med zgodovinarji. Na račun dokumentacije so padli kar krepki očitki. O njihovi (ne)upravičenosti se je z zgodovinarjem dr. Valentinom Simo pogovarjal Franc Wakounig.

Nedvomno eden najhujših očitkov je ponarejanje dokumentov. In prav to zdaj očita dokumentacija o koroških partizanih. Ali ta očitek drži? Ta očitek je neresen in pride od nekoga, ki se na vsak način hoče važiti. Kajti pri dokumentacijah, kjer ni slikovnega materiala, je za prikaz določenega vzdušja (na primer bojno vzdušje) dovoljeno uporabiti druge podobne slikovne dokumente. To je stalnica pri dokumentacijah.

Popolnoma drugačna merila pa veljajo tam, kjer dokumentacija omenja zelo konkretne dogodke, kakor je pokol družine Peršman. Tu uporabljen slikovni material je avtentičen, ker prikazuje žrtve tega pokola.

Očitek ponarejanja ima seveda določen in jasen smisel, če zdaj hočejo avtorja dokumentacije očrniti oz. mu nekaj podtakniti, ga diskreditirati. Ta poskus je treba najostreje zavrniti.

Kaj pa očitek, da dokumentacija sega od monarhije do srečanj na Vrhu (Ulrichsberg)?

Tu je vprašanje časovnega obsega dokumentacije in dokumentov samih. Če hočemo čim bolj razčistiti vprašanje, kakšen odnos je Koroška v preteklosti imela do slovenščine in ali so že v monarhiji zaznavni poskusi izrivanja slovenščine, potem je prikaz takšnih tendenc že v monarhiji seveda upravičen. Ni kaj!

Glede Vrha pa velja isto. V kolikor so se pri srečanjih na Vrhu »ukvarjali« z bivšimi sovražniki, med katere štejejo seveda tudi partizani kot del zaveznikov, ali pa s partizani kot takimi, je opozorilo v dokumentaciji upravičeno.

Med očitki je tudi ta, da dokumentacija difamira Koroško. Kaj pravite na to?

Ta očitek je popolne nesmisel. Ljudje očitno zelo izbirno (selektivno) dojemajo vsebino filma, kajti v dokumentaciji je povedano, da se je zadnja leta na Koroškem marsikaj premaknilo z mesta, tudi na boljše.

Difamiranje Koroške lahko očita samo nekdo, ki to deželo identificira s tafelšturmom.

Je pa seveda star trik nacionalizma, da vselej nastopa v imenu dežele, da reklamira celotno prebivalstvo zase.

Dokumentacija naj ne bi prikazala verodostojne podobe dežele, kjer menda oba naroda živita složno in enakopravno ...

Tudi stalno ponavljanje, da je vse v redu, ne spremeni dejstev, ki dokazujejo nasprotno. Tisti, ki stalno trdijo, da je vse v najboljšem redu, sami dobro vedo,

da to ne drži. Zato jih moti, da se kaže, kaj se je v tej deželi dogajalo. In tudi v zadnjem času, ko je menda kazalo na boljše, ni bilo vse v redu. Tako so na primer v Borovljah odklonili željo staršev, da bi v občinskem otroškem vrtcu uvedli dvojezično skupino.

Kot pglavitni adut proti dokumentaciji navajajo, da usoda tako imenovanih odvedencev, to je Korošcev, ki so jih ob koncu vojne odvedli partizani in se mnogi niso več vrnili domov, ni v zadostni meri osvetljena.

V filmu je rečeno, da so partizani storili tudi grozne stvari. In če bi se dokumentacija tej tematiki bolj obširno posvetila, potem bi bilo treba povedati, kdo so te osebe bile, kakšno vlogo so v času nacizma igrale, pojavilo bi se vprašanje, ali to ni bila neka oblika revolucionarne denacifikacije. Pri odvedencih ni mogoče mimo vprašanja, kako velik je delež osebnih obračunov med vaščani ali celo v sami občinski nacistični trojki (župan, bauernführer in ortgruppenleiter).

Seveda bi vprašanje odvedencev lahko bilo bolj tematizirano. Isto, in to v še večji meri, velja za vlogo partizanov pri reševanju ujetnikov iz kacet na Ljubelju in za reševanje angleških padalcev na Svinški planini in v Karavankah. Teh vprašanj dokumentacija o koroških partizanih tudi ni osvetlila, pa se zategadelj nihče ne razburja.

Hvala za pogovor!

PETER KUCHAR,
PRESEDNIK ZVEZE
KOROŠKIH PARTIZANOV

»Dokumentacija je ljudem odprla oči«

Inž. Peter Kuchar, predsednik Zveze koroških partizanov in ena od prič v dokumentaciji »Die Kärntner Partisanen«, je za Slovenski vestnik izjavil: »Iz vsega srca sem vesel, da je na avstrijski televiziji bil možen prikaz tragedije in boja za preživetje koroških Slovencev v času nacistične strahovlade. Dokumentacija o koroških partizanih, ki jo je ORF objavil pretekli petek, 19. aprila

Inž. Peter Kuchar

2002, zvečer v oddaji »Im Brennpunkt« (V žarišču), pripravil pa jo je urednik Gerhard Roth, je resnična in objektivna. Sam sem kot kurir sodeloval v tej borbi za preživetje našega naroda in vem, kaj vse je bilo preba prestati, in koliko nasilja, strahu, bede in gorja je nad naš narod in nad deželo Koroško prignala nacizem. Vse priče v dokumentaciji so govorile resnico, nihče ni tvezil pravljic in legend ali pa skušal stvari oplešavati, kot nam zdaj očitajo.

Naši nasprotniki to dokumentacijo napadajo prav zato, ker je ljudem odprla oči in se narod zaveda pomena anti-fašističnega boja koroških Slovencev, ki je posledica na-

cističnega nasilja nad nami. Saj nam ni preostala druga izbira kot pregnansko taborišče in kacet ali pa oborožen upor za preživetje in naš obstoj. Naš partizanski upor je neolčljivo povezan s pregonom slovenskokoroških družin aprila 1942 z njihovih domov. Nacistični teror nad koroškimi Slovenci pa je svoje viške dosegel z usmrtno selskih in kapelških žrtev aprila 1943, potem z obglavljenjem Mičevih in Ročičjakovih leta 1945 v Gradcu in s pobojem Peršmanove družine aprila 1945. Pri tem pa seveda ne pozabljamo in se ne odpovedujemo spominu na vse ostale žrtve, ki so umrle v kacetih, v pregnanskih taboriščih, kot prisilno mobilizirani v nemško vojsko, v partizanih ali pa

pozneje na posledicah nacističnega terorja.

Vemo, da bi vplivni politični krogi na Koroškem partizanski upor najraje zamolčali. Boli jih namreč, ker sami niso doprinesli ničesar k osvoboditvi izpod nacističnega jarma in za osvoboditev Avstrije. Zamerijo nam, da smo se borili in smo stali na strani pravice, svobode in demokracije, oni pa so do zadnjega verovali v zmago nemškega rajha in njegovo tisočletnost.

Kot predsednik Zveze koroških partizanov jasno zavračam vse napade na dokumentacijo o koroških partizanih in izražam ORF vse priznanje, da je to dokumentacijo objavil.

Pripravila in uredila
vnukinja
mag. Vera Wutti-Incko

IZ SPOMINOV FLORIJANA LAPUŠA, »FRJANA« IZ PODSINJE VASI (1894 – 1985)

Samo zato, ker se priznavamo za Slovence

Leto 1938 – konec samostojne avstrijske države. Leto priključitve k Nemčiji, po kateri je mnogo avstrijskih Nemcev tako hrepelo. Že ob začetku leta je avstrijske Nemce zajelo silno navdušenje za priključitev, posebno pri nas na Koroškem. Ljudje so neprestano govorili o zlatem času in o paradižu, ki bo nastal, ko bo prevzel Avstrijo fuhrer Hitler. (...)

Florijan Lapuš

Preudarni ljudje, tudi nekatere Nemci, pa so se v skrbeh spraševali, kakšen bo konec tega prevrata v Evropi. Meseca marca, ko je Avstrija, ki se ni marala braniti, z razvito zastavo sprejela fuhrerjevo vojsko, je bilo lahko opaziti, kdo je izdajalec svoje države in domovine Avstrije: niso bili to Slovenci; ti so to z bolečim srcem opazovali in se čudili avstrijskemu ljudstvu, da je tako malo ljubilo svojo državo Avstrijo.

Na Koroškem so izdali parolo »Kärntner sprich deutsch«.

V naši občini se je velikemu nacistu Schnitzerju, ki je postal »ortsgruppenleiter«, posrečilo, da je takoj prve dni po priključitvi meseca marca odstavil ves občinski odbor z županom Valentinom Šlemicem na čelu. Brez vseh dekretov nas je vse odbornike pometal iz občine, brez ozira na to, da smo bili od ljudstva izvoljeni. Namesto starih odbornikov je kar sam imenoval pristne naciste v občinski odbor, sam pa se je postavil za župana. Zanimivo je, kako je odstavil starega župana: drugi dan po zasedbi je prišel k županu z nastopom kot kak turški paša in mu povedal: »Ich, Alexander Schnitzer, übernehme heute das Amt des Bürgermeisters der Gemeinde Weizelsdorf.« Isto je povedal tudi občinskemu tajniku Müllerju. Rekel mu je, če hoče ostati še občinski tajnik, se mora vpisati v stranko NSDAP.

Hranilnica in posojilnica je poslovala še naprej, občutil pa se je strah ljudi, ki so se prej posluževali našega slovenskega hranilnega zavoda. Težko breme je kot mora ležala na slovenskih ljudeh. Slutnja, da

Posebno dragocena dediščina za nas in bodoče generacije so izročila naših prednikov. Pozitivna identiteta posameznika in identiteta narodne skupnosti je povezana s tem, da se zavedamo svojih korenin, spoznavamo preteklost in se soočamo z načinom, kako so generacije pred nami usmerjale in krojile svoje življenje.

Florijan Lapuš, moj ded, nam je zapustil takšno dragoceno izročilo: obsežen opis svojega življenja.

To je prikaz življenjske poti globoko zavednega, aktivnega koroškega Slovenca in njegove družine od zadnje dobe avstro-ogrske monarhije tja do druge polovice prejšnjega stoletja. Politični dogodki, ki so pretresli 20. stoletje, so močno posegli v njihovo življenje. Istočasno pa nam v svojem življenjepisu posreduje tudi pestro in pisano sliko domačega vaškega življenja, kulturne in gospodarske dejavnosti naših prastaršev in staršev v Šentjanžu in okolici, ter njihovih političnih prizadevanj na občinski ravni.

Življenje »Frjana«, kot so ga klicali domačini, prijatelji in znanci, je desetletja stalo v znamenju zavzetega kulturnega, gospodarskega in političnega dela med Slovenci. Pri tem so bili zanj značilni močna samozavest in zaupanje v lastne zmožnosti, odprta miselnost, optimizem in organizacijski talent. Po poklicu čevljar, saj mu starši – kot mnogim drugim nadarjenim otrokom njegove generacije – zaradi pomanjkanja denarja želje po nadaljnjem šolanju niso mogli izpolniti, je bil pravi samouk. Iz lastnih moči si je širil znanje, mnogo bral in se učil jezike. V Slovenskem prosvetnem društvu Šentjanž je bil gonilna sila: pevec, igralec in izvrsten režiser. Bil je aktiven v občinski politiki in se trudil za gospodarski podvig Slovencev. Postal je tajnik domače Hranilnice in posojilnice. Nekaj časa je bil odbornik Zveze slovenskih zadrug, od leta 1935 naprej pa več kot štirideset let predsednik.

Kot aktivnemu in zavednemu Slovincu, njemu in njegovi veliki družini z osmimi otroki, nacistična strahovlada ni prizanesla. Nekaj časa je bil v zaporu gestapa, nato pa je bila vsa družina izseljena v Nemčijo. Z močno življenjsko voljo in zaupanjem v boljšo prihodnost so zdržali ta leta kot izgnanci.

bodo preganjani, je živčno težila naše zavedne Slovence. (...)

Prosvetno delovanje je potihnilo, le v cerkvi se je še slišala slovenska beseda. Otroci in doraščajoča mladina naj vsi govorijo nemško, to je bil cilj nacistov v tem letu. Pimfi, Hitlerjugend, Bund deutscher Mädchen itd. – vso mladino so zajeli v te organizacije. Milostno so še dovolili izdajanje našega lista »Koroški Slovenec«, ki pa se je seveda moral držati strogih pravil glede vsebine. (...)

Meseca junija leta 1939 je dotedanji lastnik Ahacelnovega posestva, oče moje žene, Tomaž Weiss hotel oddati celotno posestvo svoji hčeri, moji ženi. Komisija za dovolitev prodaje ali oddaje posestev pri okrajni sodnji v Borovljah pa je prepis Ahacelnovega posestva na mojo ženo Marijo Lapuš odklonila.

V odklonitvi, ki smo jo dobili leta 1940, je črno na belem stalo, da proti tej odločitvi ni priziva. Tedaj mi je postalo jasno, kar sem prej samo domneval, da smo namreč mi že določeni za izgon iz naše domovine na Koroškem. Kaj bi še prepisovali posestva na ljudi, ki so itak že določeni za izselitev. (...)

(...) Leto 1940 je bilo v znamenju nemških zmag proti Francozom in Angležem, nenapadalne pogodbe med Nemčijo in Rusijo, pogodbe med Hitlerjem in Stalinom, kjer sta si delila Evropo. Vse delo, na polju in v obrti, smo opravljali čisto apatično z občutki, polnimi negotovosti, kaj vse bo prinesla prihodnost, ki je bila videti tako črna. Naše zadruge, hranilnice in posojilnice so po intervenciji v Berlinu na Reichsverbandu dobile še zadnji rok za obstoj: »So lange können Sie noch weiterarbeiten, solange der Be-

stand Eurer Genossenschaften noch ins politische Konzept des Reiches paßt.« (...)

V prvih dveh mesecih leta 1941 sem poleg drugega dela

stvu orožnika odpeljali v Celovec.

Ob aretaciji se je moja družina zelo prestrašila, kam me bodo odvedli. Otroci so bili

Lapuševa družina 14 dni pred izselitvijo aprila 1942

hitel, da čimprej sestavim računsko zaključke za Hranilnico in posojilnico ter za živinorejsko zadrugo. Pri tem sem imel ves čas občutek, da so to poslednji zaključki, ki jih smem še napraviti. Bil je nekak čuden mir pred viharjem. Nemčija se na vso moč pripravlja na odločilni udar na Balkanu.

(...) Takoj po zasedbi Gorénjske so Nemci pričeli na Koroškem zapirati vse vodilne Slovence, v prvi vrsti duhovnike.

V velikonočnem tednu, v sredo, 10. aprila, ob enih zjutraj se je pojavil tudi na našem domu orožnik ter povedal, da me je prišel aretirat in da me bo s tremi mojimi znanci iz Šentjanža in Podsinske vasi odvedel v Celovec na deželno sodišče. Aretirani smo bili: v Podsinski vasi Hanzl Gabriel in jaz, v Šentjanžu predsednik posojilnice Matevž Krasnik ter naš župnik dr. Ivan Lučovnik. Na šentjanski železniški postaji smo se znašli vsi štirje in se v sprem-

zbegani, žena, ki je bila v osmem mesecu noseča, se je, komaj še pri sebi, sesedla na stol. Jokala je v obupu, kaj naj počne z otroki, ko bo čisto sama ostala pri njih.

Ko smo prišli v Celovec, nas je orožnik oddal na deželno sodišče. Brez vsakega zasliševanja nas je prevzel nek stražnik in nas odvedel v drugo nadstropje, kjer so bili po celicah zaprti politični jetniki. Nedolžni smo se znašli v zaporu, samo zato, ker se priznavamo za Slovence.

Čez nekaj dni so v celico namestili še dva Slovence iz Šmihela, gospoda Kušaja in gospoda Trapa. Imela sta iste »grehe« kot mi, bila sta zavedna Slovencev.

Pravila sta, da po celem južnem Koroškem zapirajo Slovence. (...)

V tretjem tednu našega zapore me je moja žena dvakrat obiskala, smel sem govoriti z njo na hodniku skozi železna vrata, ki so izgledala kot red-

pregon 1942–2002

kejši plot. Tožila je, kako težko je obojekrat dobila na uradu gestapa, ki se je nahajal v Burggasse, prepustnico do mene. Po dveh tednih, ko je zopet prosila za prepustnico, pa so ji rekli, da mož ni več tukaj v Celovcu, ampak v taborišču Dachau. Žena se je tako prestrašila, da je omedlela. Neka gospa, ki je delala v pisarni gestapa, se je je usmilila, ker je opazila, da je visoko noseča. Prijazno se je brigala zanjo in kmalu ji je uspelo poizvedeti, da ni res, da bi bil v Dachau, ampak da se nahajam še v Celovcu. Prepustnico so ji zatem takoj dali in je prišla k meni na deželno sodišče. Vsa iz sebe od razburjenja, tresoca se po vsem telesu, mi je pripovedovala, kaj je ta dan morala prestati na kvartirju gestapa. (...)

Ves teden sem imel zasliševanja pri gestapu v Burgu. Civilni agent z imenom Selak me je vsakokrat vodil tja in me tudi zasliševal. Zasliševanje se je nanašalo na Zvezo slovenskih zadrug, katere predsednik sem bil.

Opozoril me je, da naj dobro pazim, kaj govorim, ker bodo tudi drugi funkcionarji Zadrugne zveze zaslišani. (...)

Pripeljali so mnogo ujetnikov iz Mežiške doline in jih komaj stlačili v celice. Ti so nam pripovedovali, s kakšno vneto Nemci »čistijo« Mežiško dolino. Videlo se je, da so že prej imeli liste imen zavednih in v organizacijah delujočih Slovencev. V zaporu v Celovcu se je kratko nahajal tudi moj bratranec Ivan Hornböck, ki je bil dekan v Mežici. Po nekaj dneh policijskega zapore so ga poslali v Dachau, kjer je umrl. (...)

Po številnih zasliševanjih, ki jih ded natančno opisuje, so ga po 2 mesecih, 6. junija 1941, izpustili iz zapore.

(...) Žena mi je pripovedovala, kako je hodila prosit ortsgruppenleiterja Schnitzerja, ki ni pustil ljudem priti pomagat na našo kmetijo. Pravil jim je menda, da bo vsak, ki gre k Lapuševim pomagat, zaprt v Celovcu. Tako so morali ona, njen oče in otroci brez dodatne pomoči sami opravljati vse delo na obeh kmetijah.

Dalje prihodnjič

OB SVETOVNEM DNEVU KNJIGE

Janko Messner bral v »Naši knjigi«

Kdo bi bil primernejši avtor za prireditev ob svetovnem dnevu knjige kot Janko Messner? Tako se je v ponedeljek zvečer zbrala peščica ljubiteljev izbrane besede v knjigarni »Naša knjiga« in v zelo prijetnem krogu prisluhnila Messnerjevim literarnim dovtipom. Tekst o pozdravljanju, objavljen v reviji »Die Brücke«, je izzval obilo smeha, pa tudi zamislil se je marsikdo. Kaj nam pomeni pravzaprav vsakdanji pozdrav? Se zavedamo, kaj pravzaprav izustimo?

Janko Messner se je obregnil ob besedi, ki ju (v nemščini) slišimo na vsakem koraku. »Grüß Gott« – katerega boga naj pozdravim? Kaj pa, če ga nočem? Nerazumevajoče reakcije pozdravljalcev dokazujejo, kako nesmiseln pozdrav

je to pravzaprav. Seveda je Janko svoja »doživetja« s pozdravljanjem popopral s svojim videnjem stvari – sicer ne bi to bila literatura! Vpleteni spomini iz otroštva, ko ga je bog pozdravljal v šoli s križa na steni ali pa v obliki sadišnega kateheta odstirajo vedno znova zgodovinsko resnico ne le o ravnanju »oblasti« s slovenskimi otroki, temveč tudi odnos do otrok na splošno, ki je bil vse prej kot dobrohoten in spodbujajoč.

Nadaljeval je z aforizmi iz svoje doslej zadnje zbirke »Aforizmi in bliskavice«.

Sonja Schlapper, ki vodi knjigarno, je v uvodu poudarila spoštovanje, ki ga je nestor slovenskih pisateljev na Koroškem deležen. Janko Messner pa ima o tem svoje mnenje ...

Sonja Schlapper ob pisatelju Janku Messnerju

VELIKOVEC – LITERARNO BRANJE

Večer kontrastov

V okviru 10. kulturnega tedna koroških Slovencev sta se velikovski publiki predstavila v galeriji Magnet koroškoslovenska avtorja Andrej Kokot in Martin Kuchling, prvi kot zastopnik starejše generacije, ki je kot otrok doživel grozote tretjega rajha, zaničevanje slovenskega jezika in kulture, zloglasni »Ortstafelsturm« v letu 1973, in slednji, mlajši, ki je doraščal v obdobju viška postmodernistične srednjeevropske družbe. Kot prvi je bral Martin Kuchling

slovensko besedilo, ki je bilo objavljeno v koledarju Mohorjeve družbe z naslovom »Pete linje petje«. Nato je še prebral nemški tekst brez naslova, iz katerega pa bo mogoče nastal nov roman, je dejal mladi pisatelj. Oba teksta z dinamično zgodbo sta polna humorističnih in nedorečenih podob.

Svoje otroške spomine na pregon in vrnitev iz tujine je Andrej Kokot prebral iz knjige »Das Kind, das ich war« (slovenski naslov: »Ko zori spomin«). »Čas

pregnanstva mi bo ostal v spominu z dopolnilom, kakšni so ti kraji danes, a tudi z bridkim spoznanjem, da ponekod povsem izginjajo sledi za nami, da nismo vredni spomina, da očitno pozabljajo, da smo bili tam ...«, je zapisal Andrej Kokot. Za konec je avtor še prebral nekaj slovenskih pesmic iz poveljne dobe.

Miha Vrbinc je predstavil na kratko preporod slovenske literature na Koroškem in avtorja Martina Kuchlinga, Brigitte Entner pa je orisala pregon slovenskih družin in pričo tega obdobja Andreja Kokota.

Literarni večer sta okrepšala glasbenika Peter Karpf in Otto Polainer.

M. Š.

Avtor Andrej Kokot, zgodovinarica Brigitte Entner, profesor Miha Vrbinc in Martin Kuchling (z leve)

Foto: Stukelj

SODELOVANJE, KI JE POSTALO PRIJATELJSTVO

MePZ »Podjuna« je gostila Kulturno društvo »Simon Gregorčič«

Pred nedavnim (14. aprila 2002 zvečer) so člani Kulturnega društva »Simon Gregorčič« iz Velike Nedelje pri Ormožu gostovali v veseloigro »Radikalna kura« v pliberškem Kulturnem domu.

Ta obisk ni bil prvi pri nas v Pliberku, ampak je del ustaljenega sodelovanja med kulturniki iz

Velike Nedelje in MePZ »Podjuna«. Ti stiki so se v teku let razvili v pravo prijateljstvo. Tudi pevci »Podjune« smo že večkrat gostovali v Veliki Nedelji, in osebne vezi med nami so se v teku let okrepile. Sodelovanje med društvoma se je pričelo kot osebno poznanstvo med družinama Sok in Cvelj, danes pa se nadaljuje na prosvetni ravni.

Gostje so v Pliberk prišli v nedeljo, 14. aprila, dopoldne. Po prisrčnem pozdravu v Kulturnem domu smo si skupno ogledali gaerijo Wernerja Berga, kjer je kustos Stöckl zelo vešče predstavil nastanek galerije in delo umetnika, ki je bil velik

prijatelj koroških Slovencev.

Po skupnem kosilu, pripravi odra in kratki vaji smo zvečer doživeli odlično zaigrano komedijo »Radikalna kura«. Režiral je Lojzek Matjašič, ki je igral vlogo zatiranega gospoda Bombeka. Igra je tekla kot po maslu in smeha ter dobre volje je bilo na pretek. Po predstavi seveda ni manjkalo petja in vesele zabave, kajti naši prijatelji so le prišli iz vinorodnih krajev.

Ob slovesu je bilo že izrečeno vabilo za prihodnje srečanje, tokrat v Veliki Nedelji. Saj star pregovor pravi: »Če imaš prijatelja, ga obiskuj, da steže k njemu ne zarase trava«. sabina

Vinoteka Mihelač na Ravnah postane občasno tudi likovna galerija. Tako je nedavno v vinski hram svoja dela postavil na ogled akademski slikar in likovni pedagog Benjamin Kumprej, domačin iz bližnjih Leš pri Prevaljah. Ob otvoritvi, ki so se je udeležili koroški likovniki in kulturniki, je bilo povedano, da se s tem dejanjem začne praznovanje 50. letnice preimenovanja trga Guštanj v mesto Ravne na Koroškem, enako obdobje pa naj bi bilo zelo kmalu tudi slikarjeva življenjska prelomnica. Zanj so značilne izrazite barve, s katerimi najpogosteje upodablja krajino, pa tihožitja in figure. Umetnikovo delo sta predstavila umetnostna zgodovinarja Simona Javornik iz Koroškega muzeja na Ravnah in Jernej Kožar iz Galerije likovnih umetnosti Slovenj Gradec. Slednji je o krajinah B. Kumpreja med drugim poudaril natančno izbiro motiva, slikarjevo

RAVNE NA KOROŠKEM / RAZSTAVA B. KUMPREJA

Barve so glavno izrazno sredstvo

vztrajanje pri slikanju Pece in Uršlje gore, kot ju opazuje s svojega doma na Pristavi, ter enakovredno delitev slik na nebo in zemljo. Nebo s kratkimi potezami čopiča različnih barv, kar daje vtis neneh-

nega dogajanja, zemljo pa s ploskvami. Novost so ravne, bele črte, s katerimi je sliko razdelil na več delov, s tem pa je postavil meje, ki sicer energijsko nabite slike umirjajo.

S. Š.

Benjamin Kumprej in Simona Javornik

Deželno romanje kmetič 2002 v Slovenji Plajberk k »sv. Erhardu«

Referenti za izobraževanje v Slovenjem Plajberku in krajevni svetovalci kmečkih gospodinjstev pri Koroški kmetijski zbornici v Celovcu vabijo v soboto, 4. maja 2002 vse koroške kmetice z družinami na deželno romanje kmetič 2002 v Slovenji Plajberk.

Dvojezični program:

ob 9:30 uri: srečanje pred faro cerkvijo s pozdravnimi nagovori

ob 10:15 uri: priprošna procesija mimo kmetij po domačem polju

ob 11:00 uri: besedno bogoslužje

od 12:00 do 14:00 ure: kosilo

ob 14:30 uri: kulturni program v gostišču Lausegger, pd. Ožekarju v Podnu predstavitev kraja in starih kmečkih tradicij

Otvoritev razstav:

»Alpinizem v karikaturah« – prof. Hans M. Tuschar

»Kmečko orodje poleti & pozimi«

Etnografska razstava v okviru iniciative »Kulturologija & ekonomija« – www.kwfilm.at

Ogled Ožekarjeve biološke gorske kmetije

Prireditev ob ob vsakem vremenu. Ne pozabite primerne obutve! Informacije: 0463/5850

IZOBRAŽEVALNI SEMINAR ZA UČITELJE

Pregon in partizanski upor v središču zanimanja

Učitelji iz vse Koroške so se minuli teden, v sredo in četrtek, 17. in 18. aprila 2002, pri Habnarju na Plešerki udeležili seminarja o pregonu koroških Slovencev. Prireditelja zelo uspele izobraževalne prireditve sta bila Pedagoški inštitut in beljaško društvo »Erinnern-Spominjanje«.

Že prvo predavanje je pokazalo, da je povprečen Korošec le skromno seznanjen z načrti, ki so jih imeli nacisti glede etničnih manjšin oziroma koroških Slovencev, Južnih Tirolcev, kanalskih Nemcev in Kočvarjev. Informacije, ki jih je pedagogom posredoval dr. Karl Stuhlpfarrer s predavanjem o deportacijski politiki nacistov, so bile za večino navzočih nove. Predavatelj je nakazal politične, vojaško-osvajalne, gospodarske, nacionalne in rasne kriterije, ki so bili odločilni pri izvajanju deportacij.

Dr. Valentin Sima in mag. Brigitte Entner sta predavala o političnih in organizacijskih pripravah pregona, o njegovi izvedbi in posledicah. Srž njunih izvajanj je, da je pregon koroških Slovencev leta 1942, in tudi poznejši primeri, v celoti delo koroškega hajmatbunda, ki je leta 1924 nastal s preimenovanjem iz koroškega hajmatdinst. Hajmatbund je bil antisemitska in nemškonacionalna organizacija, njena idejna glava pa Alois Maier-Kaibitsch. V času nacizma je bil v koroški deželni vladi posebej zadolžen za koroške Slovence. MaierKaibitsch je bil

po vojni obsojen kot vojni zločinec. Že leta 1939 je v pismu Heinrichu Himmlerju predlagal naselitev kanalskih Nemcev na domove koroških Slovencev. 25. avgusta 1941 je Himmler to potrdil z odlokom in hkrati razglasil 200 slovenskih koroških družin za rajhu in narodu sovražne.

Pregon 14. in 15. aprila 1942 je koroške Slovence docela pre-

škodo, ki so jo koroški Slovenci utrpeli. Nematerialne škode nihče ni ocenjeval.

O spominski kulturi v slovenski publicistiki je spregovoril ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta Avguštin Malle. Dejal je, da se njen obseg zelo širi. Takoj po vojni so le malokateri spoznali blagodejen učinek, ki ga ima zapisovanje doživetij pri preseganju

Tega materiala je danes veliko zbranega, zapisi so v glavnem slovenski. Kot prvi nemški medij je časopis »Die Einheit« poročal o pregonu in upor koroških Slovencev.

Malle pravi, da pisni začetki spominske kulture pri koroških Slovencih segajo v leto 1940, ko je izšla drobna knjižica s kritičnimi pripombami na režim, opremljena s sliko leta 1938

maščevalno obarvana. Med najbolj znane avtorje slovensko-koroške spominske literature štejejo Karl Prušnik-Gašper, Franc Rehsman, Mirko Kumerčrčej, Helena Kuhar, Janko Messner, Lipej Kolenik-Stanko, Andrej Kokot, Valentin Polanšek.

Prvi dan seminarja so zaključili Andrej Kokot, Franci Černut in Franc Rehsman, ki so spregovorili kot priče pregona. Vsak iz svojega zornega kota in po svoje, eden kot literat, drugi črpajoč iz spominov, tretji s številnimi dokumenti in podlagami, so dali zelo obširno in stvarno sliko o pregonu in o življenju v nemških taboriščih.

V četrtek, 18. aprila 2002 so udeleženci najprej obiskali kacet na obeh straneh Ljubelja. Slabo vreme je nudilo skromen vzorec vremenskih prilik, pod katerimi so morali kacetniki garati kot sužnji nemškega nadčloveka.

Zaključek seminarja je bil pri Peršmanu, edinem avstrijskem muzeju antifašističnega upora. Predsednik ZKP Peter Kuchar je izrazil veliko zadovoljstvo, da je prvič organizirana skupina učiteljev iz vrst naroda soseda prišla k Peršmanu, da se seznani z zgodovino partizanskega upora. Razvoj upora so orisali mag. Liza Retzl, Tina Leisch in Peter Kuchar. Živahna diskusija o potrebi, smiselnosti in nesmiselnosti partizanskega boja oz. upora sploh je pokazala, da ta vprašanja še kako žgejo pod nohti. *Franc Wakounig*

Skupinska slika pred Peršmanovim spominskim domom

senetil in jih zalotil nepripravljene. Tem večji je bil seveda šok pregnancev. Njihove domačije so nacisti zasegli, a le redke so Kanalcu tudi prevzeli. Povojne cinitve so izkazale več kot dvemilijonsko materialno

travm. Zato so Zveza koroških partizanov, Zveza slovenskih izseljencev in Društvo političnih interniranev in obsojencev za Slovensko Koroško kmalu po vojni pozvali vse prizadete, naj svoja doživetja zapišejo.

umrle prve žrtve nacizma med koroškimi Slovenci, župnika Vinka Poljanca. To je bila »za režim provokacija na skrajni meji znosnega«, je dejal Malle. Spominska literatura pri koroških Slovencih nikdar ni bila

PRAVLJIČNI POPOLDNEVI

Jezikovna delavnica Kugyjevega razreda slovenske gimnazije v Šentjanžu

Nekoč je živel...

Kdo ne pozna teh besed, ki so nas kot otroke spremljale iz dneva v dan, nam kazale pot v pravljčni svet in nas kaj pogosto zazibale tudi v spanje? Gotovo ga ni med nami, ki se ne bi že v ranih letih kdaj srečal z Rdečo kapico, Sneguljčico ali pa s kakih hudim volkom. Toda ali poznamo tudi šolskega duha Konfuciusa, ali pa Rdečo kapičico, ki se z volkom zabava ob kozarcu žganja?

Verjetno ne, saj gre za literarne poskuse dijakov in dijakinj 2. c razreda slovenske gimnazije – tako imenovanega Kugyjevega razreda. Po branju nekaterih klasičnih pravljic in spoznavanju glavnih značilnosti le-teh so začeli ustvarjati lastne (ki bodo kmalu izšle v tiskani brošuri). Te pa so potem služile kot besedilo, s katerim so nastopali dijaki na odru oz. pred mikrofonom. Hkrati pa so lahko spoznali tudi, da niso edini, ki se ubadajo z modernimi pravljicami, saj nas je ob začetku projektnega tedna, v ponedeljek, 15. aprila, obiskal na šoli Niko Kupper, novinar Ra-

dia 2, ki nam je predstavil nekaj svojih pravljic in tudi način svojega dela.

Nato pa je šlo zares. Odpejljali smo se v k & k center v Šentjanž v Rožu (Slovenska gimnazija je letos pobratena s k&k centrom in s SPD Šentjanž), kjer smo se štiri popoldneve posvetili ustni rabi jezika: izgovorjavi, nastopu, pravemu dihanju, uporabi mikrofona itd. Pri tem so se dijaki razdelili na dve skupini: gledališko in radijsko.

Prvo je vodila gledališka režiserka Alenka Hain, ki je pripravila za dijake štiri kratke odrske prizore, pri čemer so se dijaki med sabo menjavali in so spoznali različne pristope do gledališke dejavnosti: vsak je bil vsaj enkrat tudi režiser, predvsem pa igralec/igralka v različnih vlogah.

Druga skupina je pod vodstvom radijske novinarke in direktorice šole govora v Mariboru Ide Baš storila prve korake radijskih poročevalcev. Kaj hitro so morali spoznati, da učitelj v šoli še lahko kdaj kaj presliši, mikrofona pa ne odpusti nobene napake. In ko so se s

tem spoprijaznili, so šli celo obiskat sosede in jih prosili za intervjuje, pri tem pa izvedeli marsikaj o zgodovini Šentjanža. Tudi ravnatelj prof. Antonu Malleju ni bilo prizaneseno: ko nas je obiskal med tem tednom, je moral najprej odgovarjati na deloma zelo osebna vprašanja mladega novinarja.

V četrtek, ob zaključku jezikovne delavnice, so dijaki predstavili rezultate svojega dela staršem in so s tem doživeli gledališko oz. radijsko delavnost od njenega začetka, se pravi pisanja besedil, pa do uprizoritve pred publiko, pri kateri tudi kanček treme ni smel manjkati. Vendar so se izkazali za dobre in pogumne mlade umetnike.

Ob koncu bi se rad zahvalil k & k centru, da nam je dal na razpolago prostore, Slovenski prosvetni zvezi in Krščanski kulturni zvezi pa za finančno pomoč. Predvsem pa bi se rad zahvalil staršem za to, da s svojo podporo takim projektom krepijo ljubezen dijakov do slovenskega jezika.

Mag. Jozi Wutte

Dijaki Kugyjevega razreda slovenske gimnazije na pravljčnih popoldnevih v k & k v Šentjanžu

V Velikovcu, v dvojezični prestolnici dvojezične Podjune, se je v ponedeljek, 22. aprila 2002, pričel deseti Kulturni teden koroških Slovencev. Velikovec je bil izbran zato, ker letos praznuje 750-letnico prve pisne omembe svojega imena.

Otvoritvena slovesnost je bila v dvorani »Neue Burg«, torej na mestu, kjer je bila še pred leti slovenščina nezaželjena, kot je poudarila moderatorka Mira Grötschnig-Einspieler.

OTVORITEV 10. KOROŠKEGA KULTURNEGA TEDNA V VELIKOVCU

Nič kaj obetavni signali politike za spoštljiv dialog

vlogo mostu in je izrazil pričanje, da so manjšine prihodnost Evrope. Vodja biroja Vladimir Smrtnik je izbiro kraja Velikovec utemeljil s potrebo po kulturnem srečanju na dvojezičnem ozemlju. Teden da je prispeval k boljšemu sporazumevanju v deželi. A diskusija okoli dvojezičnih krajevnih napisov je trezno pokazala, da

pisal svobodnjaško zahtevo za preštevanje manjšine in tako okrepljen protimanjšinsko falango v deželi, zgražal nad emocionalno diskusijo »na obeh straneh«. Pri topografiji je zahteval rešitev, s katero bosta zadovoljni »obe strani«.

Obsojen tristrankarski pakt

Novost tega tedna je bil pozdrav zastopnika Slovencev. Ta naloga je pripadla predsednici SPD »Lipa« mag. Zalki Kuchling. Nanizala je vrsto misli in razmišljanj o mestu, ki ga ima »kultura mojega naroda« v tej »deželi, kjer smo doma«. Spomnila je na čas, ko slovenščina ni smela v Neue Burg, biti Slovenec v tej deželi je očitno še zmeraj nekaj posebnega. Podreti bo treba zidove predsodkov in nesporazuma in se približati drug drugemu. Koroški Slovenci so s prireditvami kot »Dober večer, sosed« že pokazali svojo voljo do sporazumevanja in sodelovanja.

Ostro je Kuchlingova obsojila tristrankarski pakt in njegove posledice, ker je onemogočil razvoj koroških Slovencev. Izrazila je upanje, da bojo prav številke ljudskega štetja odprle Avstriji oči, da je treba manjšine podpirati in spoštovati. Kajti potem bo slovenščina pridobila spet na vrednosti. Predsednica »Lipe« je pozvala Slovence k večji složnosti in da bi imeli več stika med seboj.

Poceni propaganda

Prav pripomba, da je tristrankarski pakt zavrl razvoj koroških Slovencev, je očitno najbolj zbadla deželnega glavarja. Trdil je, da je doba pakta že

davno prešla. Dialog da ne sme biti cesta enosmernica, zanj da je treba še mnogo postoriti. Haider je poudaril, da je Koroška premajhna za stalne konflikte in da je vesela družabnost boljše kot politične zahteve. Brez vmešavanja od zunaj bo treba pri odprtih vprašanjih (topografija) najti rešitve na Koroškem.

dežela za vzdrževanje šol, ki jih obiskujejo Slovenci, in za plače učiteljev, ki te Slovence poučujejo. Morda bi deželni glavar končno povedal, kdo nosi stroške za šole večine? Dežela Koroška in Avstrija očitno ne?

Svoj nagovor je deželni glavar sklenil z »nujnim apelom« na Slovence, naj končno priznajo prispevek dežele k pozitivnemu

Pevke in pevci Slovenskega prosvetnega društva »Lipa« iz Velikovca

Letošnji kulturni teden koroških Slovencev, ki ga v sodelovanju s slovenskima kulturnima centralama SPZ in KKZ prireja vladni Biro za slovensko narodno skupnost, je bil politično v senci razsodbe ustavnega sodišča o topografiji in pa televizijske dokumentacije o koroških partizanih. Slednja je pri koroških deželnozborskih strankah in pri nemškonalcionalnem lobiju naletela na hudo nasprotovanje.

Kultura in pravice

Namestnik vodje deželnega urada ddr. Karl Anderwald je dejal, da ima to srečanje važno

smo na poti do resničnega sožitja prišli kvečjemu do polovice. Bogata kulturna dejavnost manjšine je premalo, doseči je treba, da bojo v deželi brez pridržkov spoštovali zajamčene pravice koroških Slovencev. Okrepiti bo treba informacijsko plat o koroških Slovencih in slovenščino umestiti kot veliko možnost za deželo.

V imenu občine je na odprtju spregovoril župan Valentin Blaschitz. Že na začetku je priznal, da so določeni krogi bili proti tednu. Potem pa se je prav on, ki je pod osebnim nadzorom deželnega glavarja pod-

Gregoričevi deklici iz Globasnice sta presenetili z svojim talentom

Potem je s številkami, ki so bile na otvoritvi popolnoma neumestne, skušal navzočim dopovedati, da Slovenci dobijo tako visoke podpore, da je večina že razburjena. Iz števil, ki jih je deželni glavar navajal, je razvidno samo to, da na Koroškem in v Avstriji izobraževalne ustanove za večino, in sicer od vrtcev do gimnazij, državo in deželo nič ne stanejo. Stroške povzročajo samo izobraževalne ponudbe za Slovence. Kajti sicer deželni glavar koroškim Slovincem ne bi ponovno vrgel v obraz številke in vsot, ki jih po njegovem plačujeta država in

razvoju narodne skupnosti in se zanj ustrezno zahvalijo – če jim je kaj do pozitivnega dialoga.

Okvirni spored

Za kulturni spored otvoritve tedna so poskrbeli velikovska glasbena šola, vokalni ansambel »Völckermarkt«, vokalna skupina »Lipa« ter dijaki slovenske glasbene šole. Med gosti večera s bili avstrijski ambasador v Ljubljani Ferdinand Mayerhofer-Grünbühl, Jože Marketz kot zastopnik krškega škofa, generalni konzul R Slovenije Jure Žmauc in predstavniki koroških Slovencev. *Franz Wakounig*

Preteklo nedeljo je Krščanska kulturna zveza skupno z domačim prosvetnim društvom SPD »Radiše« uspešno priredila jubilejno srečanje otroških in mladinskih zborov iz Roža, Podjune in Celovca.

Pevski popoldan so oblikovale naslednje skupine: otroška in mladinska skupina SPD »Radiše« (voditeljica Heidi in Sandra Lampichler ter Tatjana Tolmaier), otroški zbor »Didldumdaj« iz Rožeka (vodita Nataša Oraže in Gerti Schuster), zbor LS v Selah pod vodstvom Maj-

RADIŠE – SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV

Najmlajši so veselo prepevali

de Olip, novoustanovljeni otroški zbor iz Šentjakoba v Rožu z voditeljico Špelo Filipič, otroški zbor SPD »Danica« iz Šentprimoža (voditeljice Mirjam Sadnikar, Janja Prunč in Barbara Mistelbauer-Stern), šolski zbor Mohorjeve ljudske šole v Celovcu (vodi Tatjana Tolmaier, pri klavirju je bil Marco Tolmaier), otroški cerkveni zbor iz

Bilčovsa (vodi Špela Filipič), mladinski zbor iz Sel pod vodstvom Claudije Ogris ter otroški in mladinski zbor »Amabilis« iz Galicije (voditeljici Mira Blažej in Sonja Verdel).

Pestra zborovska literatura pevskega naraščaja je obsegala domače, lastne, ljudske, mednarodne pesmi ter pesmi Milke Hartman, Lenčke Kupper in

Janka Messnerja. Otroci in mladinci ob spremljavi različnih glasbil so veselo zapeli, zaigrali in z razgibano ritmiko navdušili publiko v do kraja napolnjenem kulturnem domu.

Okrog 150 otrok pa je s skupno pesmijo »Hrepenenje« Milke Hartman zaključilo to tradicionalno pevsko revijo, ki skrbi za podmladek domačih zborov.

Spored je mojstrsko moderiral Pavel Zablatnik, ki je nastopajoče skupine predstavil v obeh deželnih jezikih in se tudi zahvalil vsem voditeljicam za njihovo prizadevno delo na področju zborovskega petja in mladinskega dela.

Srečanje na Radišah so z obiskom počastili tudi gen. konzul R Slovenije Jure Žmauc, predsednik domačega društva Nuži Wieser, župnik Jože Marketz, tajnik KKZ Nužej Tolmajer in drugi. *M. Š.*

Otroški zbor SPD »Danica« s prizadevnimi voditeljicami

Novoustanovljeni otroški zbor iz Šentjakoba v Rožu

Vsakoletni »Vigredni koncert«, ki ga prirejajo kot-mirški »Gorjanci«, sodi med priljubljene stalnice naše pevsko-prosvetne dejavnosti. SPD »Gorjanci« je zadnja leta imelo v gosteh veliko sosednjih zborov, naj omenim le Komorni zbor SPD »Borovlje« in druge, in vselej je dvorana vaše ljudske šole bila nabito polna. Letos pa so ubrali drugo pot: pripravili

VIGREDNI KONCERT SPD »GORJANCI«

V celoti je bil posvečen Janezu Modriču

dobila od svoje mame. Le ta je bila dekla pri Janku Modriču in on ji je pred svojo smrtjo to veliko dragocenost zaupal. Klara Grassl zna vse zapisane pesmi in njihove napeve na pamet. Edini original je predala »Gor-

napravili tudi zvočni zapis melodij vseh zapisanih pesmi. Med njimi so domo – in rodoljubne, pивske, fantovske, žalostne in vesele. Kot prvo pa je Janko Modrič zapisal cesarsko himno »Bog ohrani, Bog ovaruj ...«

Pesmarica Janka Modriča, to namreč je njegov zapis pesmi, in pa ohranjene melodije, so bile zadosten povod, da so »Gorjanci« letošnji vigredni koncert izvedli v lastni režiji. Brema so lepo porazdelili na društvene skupine, kot so to mešani pevski zbor, ki ga vodita Gudrun Mehringer-Thaler in Jožko Pack, otroški zbor pod taktirko Danice Hanuna in Jožka Packa, Moški oktet, vodi Jožko Pack, in pa ansambel »Rožmarin« (vodita Danica Hanuna in Jožko Pack). Zbori so peli izključno pesmi iz Modričeve zbirke. Če bi spored oblikovale zgolj te skupine, bi koncert že bil uspešen, kajti občinstvo je kot na trnih sledilo petju in mnogi so tiho in zase ponavljali besedila pesmi. Venček narodnih pa je zapela dvorana skupno z zborom, kar je seveda še dodatno dvignilo vzdušje.

»Gorjanci« pa so svoje vesele nad ponatisom Modričeve zbirke hoteli deliti z drugimi.

Zato so k sodelovanju povabili violinistko Nino Popotnik z Žihopolj, skupine krajevne Glasbene ljudske šole ter soliste krajevnega oddelka Slovenske glasbene šole na Koroškem (Jure Lazar, Miha Pack, Maja Hanuna). Po-

poslovodja SPZ Janko Malle in domači župnik Maks Mihor. Med posameznimi točkami je povezovala Sonja Moritsch.

Letošnji vigredni koncert »Gorjancev« je bil veliko doživetje in je prireditelju lahko v ponos in zadoščenje. V ponos, da društvo tako samozavestno in trdno drži in krepi slovensko kulturo na robu Celovca in da ima tako razvejano dejavnost. V

Mešani pevski zbor »Gorjanci« – vodi ga Gudrun Mehringer-Thaler

li so koncert društvenih skupin, gostje pa so bili solisti krajevnega oddelka Glasbene šole in pa skupine vaše Glasbene ljudske šole. Za ta korak se je društvo odločilo, ker je izdalo ponatis edinega izvoda pesmi, ki jih je leta 1890 zapisal kmet Janko Modrič, Toplicar na Vrdeh.

Ta zapis je do nedavnega hranila Klara Grassl, ki ga je

jancem«, ki ga čuvajo kot punčico svoje očesa.

Da bi ta poseben dragulj kulturne in skoraj bi lahko rekli samozaložniške samopomoči slovenskega koroškega kmeta v 19. stoletju bil danes, v 21. stoletju dostopen vsem, ki to želijo, so »Gorjanci« pripravili ponatis izvirnika. Vrhu tega pa so v sodelovanju s Klaro Grassl

Ansambel »Rožmarin«

potnikova in oba šolska zavoda so bogato popestrili nedeljski popoldanski koncert, ki so se ga med drugim udeležili župan in podžupan občine Kotmara vas Goritschnig in Ebner, občinski odbornik EL Jože Wakounig,

zadoščenje pa naj bo »Gorjancem«, da se je občinstvo v taki obilici odzvalo povabilu in da so ljudje s takim spoštovanjem in zanimanjem sprejeli ponatis Modričeve pesmarice. Le korajžno naprej. Franc Wakounig

Slovensko prosvetno društvo »Dobrač«, ki ima svoj sedež na Brnci, torej »že na Zilji«, kot so poudarili, je v soboto zvečer vabilo na koncert v domačo gostilno »pri Prangarju« v Zmotičah, vasi, oddaljeni za lučaj od središča Brnce. Lična dvorana, lepo restavrirana z obnovljenim nekdanjim iluzionističnim okrasjem (naslikanim stebriščem) je komajda sprejela številne goste.

Za uvod so zapeli otroci iz Rožeka, ki jih vodi kulturno zagana Gerti Schuster. Nepopisno so navdušili obiskovalce, ki so navdušeno ploskali prisrčnim deklicam – resnici na ljubo: tudi enega pobiča imajo zraven!

Z bogatim, mednarodnim repertoarjem so prišli pevci Okteta Suha, ki so zapeli nekaj narodnih, pa tudi črnske duhovne pesmi, v drugem delu pa nadaljevali z dalmatinskimi. Tamburaški ansambel Tamika, ki je prišel iz »daljne Železne Kaple«, je Brncane spomnil na

ZILJA

Koncert pri Prangarju

Oktet Suha

njihovo lastno tamburaško tradicijo, saj so imeli nekoč velik tamburaški zbor. Tamika in Oktet Suha sta poslušalcem predstavila še pesmi iz skupnega repertoarja.

Otroški pevski zborček iz Rožeka

PLIBERK

Zvoki jazz, lepi glasovi in smeh

Sobotni kulturni spored je pritegnil obilo obiskovalcev v pliberški kulturni dom, večer pa je nudil za vsakega nekaj.

Ljubiteljem jazzja je skupina »Funkomat« pod vodstvom domačina Stefana Thalerja čutno in dovršeno predvajala lastne skladbe (»Freedom in da Groove«, Stefan Thaler, »Boogaloo-le« od saksofonista Mihija Eriana idr.) in pa komade iz mednarodne jazz literature. Skupino, ki nastopa na raznih prireditvah na Koroškem, sta še dopolnila pianist Tonč Feinig in Thomas Käfel na bobnu.

Priljubljena in inovativna pevska skupina »VOX« (Gitka Sadjak-Opetnik, Vera Sadjak, Traudi Katz-Lipuš, Danilo Katz, Rudi Končič in Marko

Thaler) je navdušila publiko s skladbami Gustava Januša, nekaterimi lastnimi skladbami (»Franca izpod klanca«, »Susedov pes«) ter s solističnimi nastopi in znanimi popevkami-evergreeni kot »Can you feel«, »Stand by me« idr.

Nastop Lojza (Daniel Košutnik) in Katre (Peter Grillitz), ki sta s šaljivimi skeči o trenutni diskusiji o dvojezičnih tablah, trenutnem zaskrbljivem zdravstvenem stanju papeža, poskrbela za smeh in pregibanje trebušnih mišic, sta zaokrožila pester večerni spored.

Kartune so bile izpod peresa Simone Krajger, video in audio pa so prispevali Jurij Opetnik, Stefan Logar in Aleksander Lomšek. M. Š.

Jazz formacija »Funkomat« in pevska skupina »VOX«

VEREIN DER FREUNDINNEN DES PERŠMANHOFS - DRUŠTVO PRIJATELJEV IN PRIJATELJIC PERŠMANOVEGA DOMA

Persönliches und Politisches in Erinnerung an Luc. Ein Nachruf.

Für Luc war es selbstverständlich, in der vordersten Reihe zu sein. Er flößte Respekt ein; auch bei unseren StudentInnen, die mit mir bei diversen Gedenkveranstaltungen waren. Das war auch vor zwei Jahren am Peršmanhof so, als ich die Gedenkrede hielt. Luc saß in der ersten Reihe und es war ihm kaum anzumerken, wie es um ihn wirklich stand.

Wenn ich die Fotos in meinem Album betrachte, dann kommt immer wieder der Peršmanhof ins Bild. Vor 10 Jahren hat am Peršmanhof noch Milena Gröblacher für unsere StudentInnen die Jause gerichtet. Da waren die Studierenden aus Paderborn mit dabei, die mit uns gerade einen »interkulturellen Austausch« machten. Sie erzählen heute noch gerne davon, wie eindrucksvoll das war, die Begegnung mit den Widerstandskämpferinnen und Partisanen in Kärnten. Sie fragten damals verwundert, warum unsere Studierenden, vor allem die Kärntner SlowenInnen, nicht stolz darauf wären, dass es hier einen bewaffneten Widerstand gegen die Nazis gegeben hat. Ich versuchte es mit komplizierten historischen Erklärungen. Ich musste aber zugeben, ganz verständlich wäre mir dieser verschämte Umgang mit dem antifaschistischen Widerstand in Kärnten selbst nicht.

Beim Betrachten der Fotos machen sich Gefühle des Verlustes und der Trauer breit: So werden diejenigen immer weniger, die uns an eine Zeit erinnern können, die als »Nazi-Zeit« vorüber ist, Gott sei Dank, aber wie endgültig sie vorüber ist, das weiß niemand.

Es ist ein Verlust für uns alle, wenn solche Menschen uns verlassen. In der Zukunft, nein, heute schon, werden uns diejenigen fehlen, die uns mahnen, stets wachsam zu sein, die uns erinnern, dass Widerstand möglich ist, die uns vor Augen führen, dass Widerstand die einzige Form ist, wie dem Nazitum zu begegnen war, ein Widerstand, bei dem der Mensch seine Selbstachtung und Würde bewahren konnte.

Die Geschichte dieser bewundernswerten, mutigen Menschen vergeht nicht, denn sie sagt uns Nachgeborenen mehr, als uns die »offizielle Geschichte« je sagen kann. Ihre Geschichte birgt eine Botschaft über ihren Tod hinaus. Ich glaube, Luc hat uns – und nicht nur den Kärntner SlowenInnen – so eine Botschaft hinterlassen, ein Vermächtnis, das er selbst verkörpert hat: den aufrechten Gang. Er war unbeugsam im Widerstand und dennoch dem Mitmenschen in Mitgefühl zugewandt.

»60 Jahre Vertreibung und Widerstand / pregnanstva in upora« – es war eine würdige

Gedenkfeier am Sonntag, den 14. April 2002, im Konzerthaus in Klagenfurt/Celovec, bei der auch an Janez Wutte-Luc gedacht wurde. »Vertreibung und Widerstand«, beide historischen Ereignisse haben etwas miteinander zu tun. Dennoch gibt es einen Unterschied zu dem in Kärnten so beliebten Begriffspaar »Abwehrkampf und Volksabstimmung«, wobei bei diesen beiden Ereignissen immer auf die Kausalbeziehung hingewiesen wird: Ohne Abwehrkampf hätte es keine Volksabstimmung gegeben.

hinterste Südkärntner Tal. Die Ermordeten des Peršmanhofs geben davon stummes Zeugnis.

Gab es ab 1939 irgendwo SlowenInnen, die AntifaschistInnen waren und die sich in Kärnten sicher fühlen konnten? Gab es SlowenInnen, die gegen die Nazis eingestellt waren und die gewiss sein konnten, dass ihnen nichts passiert?

Ich glaube, für Menschen, die so eingestellt waren, wie Luc, waren die »ethnischen Säuberungen« in Kärnten und die gewaltsamen Deportationen seiner Landsleute nicht erst abzuwar-

Widerstand auch ohne Vertreibung – das empfinde ich als die Botschaft von Luc an uns Nachgeborene. Widerstand als Reaktion auf die Deportation der Angehörigen, das war sicher ein Aspekt der brutalen Kärntner Realität. Mut zum Widerstand jenseits der drohenden Deportation, war eine Frage der antifaschistischen Haltung und der Vision für eine bessere Gesellschaft.

Wenn wir heute in gewissen Zeitungen lesen, grosse »deutschkärntner« Persönlichkeiten hätten sich mutig bei der

die Tatsache der Vertreibung der SlowenInnen dazu benutzen, um das braune Image von Personen weiß zu waschen. Über Deutschkärntner, die die »Aussiedlung« der SlowenInnen nur dazu verwenden, um ihre angeblichen Proteste und Interventionen herauszustreichen, kann man nur sagen: Man merkt die Absicht und wird wütend.

Mut haben diese Deutschkärntner im antifaschistischen Widerstand jedenfalls nicht bewiesen. Bei den Partisanen waren sie auch nicht. Mehrheitlich waren sie für NS-Organisationen tätig oder kämpften für Hitler. Vermutlich hätten sie ohne weiteres auch auf Kärntner Partisanen geschossen, wenn sie dazu die Möglichkeit gehabt hätten – wenn sie nicht gerade an der Eismeerfront oder sonstwo »die Heimat verteidigt« hätten. Später werden sie dann sagen, sie haben als Soldaten nur »ihre Pflicht« erfüllt.

Ich schäme mich für solche Pressemitteilungen, wie sie der »Kärntner Heimatdienst«/KHD verbreitet: »Die ausgesiedelten Kärntner Slowenen, die nach Kriegsende erfreulicherweise ausnahmslos wieder in ihre Kärntner Heimat zurückkehren konnten, wurden in der Folge auf vielfältige Weise materiell entschädigt.« (KHD-Presseausendung, 11. April 2002)

Ich weiß aus vielen Gesprächen, nicht nur mit Luc, dass daran kein Wort wahr ist. Wer hat sich gefreut, als die deportierten slowenischen Familien zurück kamen? Die Deutschkärntner sicher nicht. Die haben noch schnell die slowenischen Bauernhäuser geplündert und die Ernte von den Feldern ihrer Nachbarn geholt. Alle verschleppten SlowenInnen sollen zurückgekehrt sein? Ausnahmslos? Auch die, die im KZ umgebracht wurden? Alle sollen auf »vielfältige Weise materiell entschädigt« worden sein? Von wem bitte? Vom »Kärntner Heimatbund« bzw. vom späteren KHD? Vielleicht von den Deutschen aus Südtirolern oder aus dem Kanaltal, die auf den slowenischen Höfen angesiedelt wurden? Oder von den Reichsdeutschen, die die Kärntner Nazis zur »ordentlichen Besiedlung« Südkärntens hergeholt hatten?

»Auf vielfältige Weise« – durch solche Formulierungen wird lediglich die nationale Neidgesellschaft bedient. Nach den alten antisemitischen Mustern wird vorgegangen und unterstellt, den SlowenInnen wäre es ja eh nur ums Geld gegangen. Und sie könnten nie genug davon bekommen. Es wird vorgegaukelt, sie wären alle reich geworden, die vollzählig Heimgekehrten, weil sie mit »Entschädigungen« förmlich überschüttet wurden. Es ist wie im Märchen: »... und fortan führ-

Janez Wutte-Luc na proslavi pri Peršmanu / Janez Wutte-Luc bei der Gedenkfeier am Peršmanhof

»Vertreibung und Widerstand« haben nicht diese Automatik der logischen Abfolge. So sehe ich in »Vertreibung und Widerstand / pregnanstva in upora« zwar zwei historische Ereignisse, die zeitlich zusammenfallen, die aber eine andere Logik haben. Hätten die Kärntner SlowenInnen denn keinen Widerstand gegen die Nazis geleistet, wenn sie auf ihren Höfen hätten bleiben dürfen? Ich glaube, Luc hätte gesagt: Widerstand war in jedem Fall notwendig. Der Völkermord lag in der Logik des Nazi-Faschismus; die Massenverbrechen an den slawischen Völkern und an den Juden, ihre Vertreibung und Vernichtung, waren fixe Bestandteile der faschistischen Ideologie und Praxis. Die Slowenen haben das gewusst, sie haben es gespürt; sie mussten es spüren, denn was Hitler sowohl mit den Juden als auch mit den Polen, Russen und allen anderen slawischen Völkern vor hatte, war kein Geheimnis. Es stand überall geschrieben, es wurde überall davon gesprochen, die Wehrmacht bekam entsprechende Weisungen – und seit Kriegsbeginn konnte man die Folgen beobachten. Die Ergebnisse des Vernichtungsfeldzuges waren bis in das sogenannte »Hinterland« zu merken. Die Ausrottung des Gegners reichte bis ins

ten, um in den Widerstand zu gehen. Es war eine Sache von richtiger Einstellung und Überzeugung, um zu erkennen, dass

NS-Führung gegen die Deportation der slowenischen Familien ausgesprochen, dann gehört dies mehr in den Bereich des

Peter Gstettner: govori pri Pešmanu / als Redner beim Peršmanhof

das Nazi-Regime einen brutalen Rassenhass züchtete, der die Menschen in Kategorien wie »Herrenmenschen« und »Untermenschen« einteilte. Gewisse Kategorien von »Untermenschen« wurden im Machtbereich des deutschen Imperiums nicht geduldet. Dass dazu auch die Kärntner SlowenInnen gehören würden, war augenscheinlich. SlowenInnen, soweit sie sich irgendwie ihren slawischen Wurzeln verbunden fühlten und sich dazu bekannten, waren vom deutschen Vernichtungskrieg nicht auszunehmen.

heutigen Wunschdenkens und Reinwaschens als in den der damaligen Wirklichkeit. Die Beweislage für den angeblichen »wütenden Protest« dieser Leute und für ihre »Interventionen« ist mehr als dürftig. Wem soll aber die Verbreitung von solchen Geschichten dienen? An welchem geschönten Kärnten-Mythos wird da gebastelt?

Ich schäme mich für diesen Teil Kärntens, der solche Behauptungen aufstellt. Ich schäme mich, weil solche Aussagen nicht nur die historische Wahrheit verbiegen, sondern weil sie

ten sie ein schönes, sorgloses Leben in Kärnten.« Luc wusste anderes zu erzählen. Er beklagte sich aber nie, er winkte nur ab, wenn ich ihn nach seinen Erlebnissen nach 1945 fragte. Darüber wollte er nicht erzählen. Ich glaube, er schämte sich auch für diese Deutschkärntner Gesellschaft, in der noch so viele Altnazis das Sagen hatten. Geschmerzt hat es ihn wahrscheinlich schon, denn im Grunde wiederholte sich nach 1945 die Verächtlichmachung des antifaschistischen Widerstandes der Kärntner SlowenInnen auf Kosten des Eigenlobs »mutiger« Deutschkärntner, die es später der englischen Besatzungsmacht in die

Schuhe schieben werden, dass SlowenInnen noch nach 1945 weiter drangsaliert und diffamiert wurden.

Heute braucht man keinen Mut für den Widerstand gegen eine Regierung, die man nicht gewählt hat, die man nicht an der Macht sehen will und von der man nichts Gutes zu erwarten hat; das würde auch Luc gesagt haben, der fürwahr eine andere Regierung erlebt hat. Wo ist aber heute der Widerstand, zu dem es keinen Mut braucht? Was machen wir mit dem Erbe von Luc? Tragen wir es heute auch zu Grabe? Oder halten wir es in Ehren – trotz der Aufforderung des KHD, mit dem Partisanenkult endlich

Schluss zu machen? Wer vom Schlussmachen redet, muss auch fragen: Wann wird das Veteranentreffen der ehemaligen SS-ler am Kärntner Ulrichsberg beendet? Wann werden die Postwurfsendungen des KHD eingestellt und wann wird diese Organisation endlich verboten? Wann werden die zweisprachigen Ortstafeln aufgestellt? Wann wird die gemeinsame zweisprachige Schule wieder hergestellt?

Müssen wir uns aber nicht auch fragen, wie man sich bloss mit einer Regierung an einen »runden Tisch« setzen kann, die den Befreiungskampf der Partisanen und den Antifaschismus insgesamt so verächtlich

macht, wie noch keine Regierung zuvor? Ich glaube, Luc würde dieses Anbieten an den Deutschnationalismus und an seine Repräsentanten nicht gefallen. Seine Botschaft ist das nicht. Sein Erbe, das es zu wahren gilt, ist dieser »Dialog« am runden Tisch ganz gewiss nicht.

Wenn wir Luc ein ehrendes Andenken bewahren wollen, dann kann sich in diesem Andenken doch nur das ausdrücken, was er selbst gelebt hat: den aufrechten Gang und den Widerstand. Daran müssen wir uns orientieren und daran müssen wir wachsen.

Danke Luc, du hast uns Wichtiges gelehrt und vorge-

lebt. Ich hoffe, wir werden gute Schülerinnen und Schüler sein, wenn eine Prüfung kommt und du herunter schaust.

Janez Wutte-Luc wurde als junger Mann zunächst zur Deutschen Wehrmacht eingezogen. Die Deportation von Kärntner SlowenInnen durch die Nazis und der Wille zur Verteidigung der Heimat führten ihn 1944 zu den Kärntner Partisanen. Er wurde eine der bekanntesten Persönlichkeiten des antifaschistischen Befreiungskampfes in Kärnten. Nach 1945 war er viele Jahre Obmann des Kärntner Partisanenverbandes. Janez Wutte-Luc starb am 11. April 2002 im 84. Lebensjahr.

PREGON V MEDIJSKEM ZRCALU

Koroški strokovnjak o dogajanju ob pregonu koroških Slovencev leta 1942

Pred in po spominski prireditvi ob šestdesetletnici pregona koroških Slovencev 14./15. aprila 1942 je bilo v koroškem nemškem časopisju nekaj korektnih člankov o takratnem dogajanju. Tako tudi v *Kleine Zeitung*. 13. 4. 2002 sem v *Kleine Zeitung* zasledil še članek zgodovinarja Augusta Walzla z naslovom »Pregon je naltel na odpor v deželi«. Zelo pozitivno sem bil presenečen, da poimenuje nekatere krivce in vojne zločince (Rainer, Globočnik) po imenu, da omenja načrtno pripravljanje izselitve (kar je za Slovence pomenilo izgon iz domovine) v Nemčijo v mejah pred 1. 1938 in da govori o porajajoči se ideji za masovni pregon (on pravi izselitev) koroških Slovencev na vzhod. Kaj takega se iz ust znanstvenikov na Koroškem, ki so v službi dežele ali države, kaj redko sliši. Navadno se boje

možnih neprijetnih posledic s strani politikov in drugih.

Omenja tudi »naciaparat«, ki je nasilne ukrepe skušal maskirati, nastajanje imenika za pregon oseb na podeželju, kjer so župani in drugi na nek način posameznikom-znancem skušali pomagati, »strašansko izseljevanje Slovencev« v severni Sloveniji (verjetno misli na Štajersko) in na Gorenjskem, kar so nekateri hoteli nadaljevati na Koroškem. Poimenuje nekatere deset oseb, ki so protestirale proti pregonu koroških Slovencev. Zaradi intervencij in pomot se je prvotni seznam 1182 žrtev zmanjšal na 918.

Za poletje 1943 je bila ponovno načrtovana obsežna akcija pregona koroških Slovencev. Pravi, da so nekateri akcijo kritizirali, tudi nadškof Andreas Rohrer. Članek zaključuje: »Obsežna akcija je dejansko izostala«.

Ko sem še to prebral, sem dokončno podvomil o nepristranskem obravnavanju zgodovinskih dejstev. Načrtovana akcija 1. 1943 ni izostala zaradi kritike ali intervencij (tako si bralec razlaga napisane vrstice), temveč zaradi vojnega dogajanja v Rusiji.

V članku manjka podrobnejši opis v razumljivi obliki omenjenih dejstev. Ker bi tak opis obremenil številne koroške naciste na podeželju in objasniti za Koroško značilno protislovensko ozračje? Vloga Maier-Kaibitscha in delovanje njegovega nacističnega aparata že pred letom 1. 1938 se ne omenja. Tudi ne »Koroški Heimatbund« (KHB), katerega krajevni zaupniki so na zahtevo vodstva že 1938 pošiljali v Celovec življenjepise in slike dveh do šestih tako imenovanih »vodilnih nacionalnih Slovencev« iz koroških občin. Pri sestavljanju

seznama zavednih in pri kulturnih društvih ter drugod dejavnih slovensko govorečih ljudi je sodelovalo mnogo Hitlerju vdanih oseb. Vsi so bili organizirani v NSDAP in podpirali NS-ideologijo.

Izgon koroških Slovencev iz južne Koroške je bil le del celotnega načrta preseljevanja ljudi po Evropi. Posebnost slovenskih Korošcev pa je bila, da so takrat že živeli v mejah Velike Nemčije in bili nemški državljani. Ravno zaradi tega so nacisti pregon težje opravili. Kmalu so naše ljudi uradno označili kot narodu in državi sovražne, kar jim je omogočilo zaplenitev njihovega imetja in odvzem državljanских pravic.

Ravnanje nacistov s Slovenci, njihovim jezikom, kulturo in združniškim imetjem je bil eden od vzrokov, da so leti skupno s Slovenci onstran Ka-

ravank začeli množično podpirati protifašistični boj in napolnili partizanske enote. To je bil resnični odpor proti nečloveškemu ravnanju nacistov.

Prav je, da gospod Walzl objasni nekaj večini bralcev neznanega obrobne dogajanja. Ni pa to dopustno v taki obliki. Marsikateri bralec si namreč zaradi velikih pomanjkljivosti v prvem in drugem delu članka misli, da hoče pisec celotno dogajanje omiliti, skriti krivdo Koroške in Korošcev ter tako izločiti veliko število koroških nacistov iz aktivnega sodelovanja pri pregonu koroških Slovencev. Ne smemo pozabiti, da so bili tisti nacisti prepojeni z NS-ideologijo in leta 1938 izdajalci svoje domovine in države Avstrije. Ostanek teh se še danes nemoteno protislovensko udejstvuje.

Franc Kukovica

Kranjski Storžič šteje med najbolj obiskane slovenske gore. Zato je nanj speljanih več markiranih gorskih poti. Najlažja in najbolj obiskana je pot iz Kališča. Opisal pa bom najtežjo pot preko Žrela na vrh Storžiča.

Izhodišče za to pot je Dom pod Storžičem (1123 m), do koder se lahko pripeljemo po 9 km dolgi cesti iz Tržiča. Od doma se napotimo preko planine Jesenje do koč, kjer zavijemo na levo, na desno pa vodi pot proti Psici. Kmalu sledi

PLANINSTVO

Skozi Žrelo na Kranjski Storžič

novi razpotje, kjer zavijemo na desno. Po strmeh melišču v tridesetih minutah pridemo do vstopa v Žrelo. Od tu naprej je pot deloma izpostavljena in zato tudi ustrezno zavarovana s klini in jeklenimi vrvmi. Čez eno uro hoje in plezanja smo na zahodnem grebenu Storžiča, ki povezuje Psico s Storžičem. Tu se nam odpre pogled proti jugu

na Ljubljansko kotlino in proti severu na Karavanke. Mi pa se tu na stičišču poti s Psico odpravimo na levo proti Storžiču. Po lepo speljani grebenski poti v pičli uri prispemo na 2132 m visok vrh Kranjskega Storžiča, katerega krasi velik, lesen križ ter na novo postavljen kamniti podest s smerokazi najrazličnejših okoliških gor. Od tu imamo lep razgled na Karavanke, Julijce in Kamniške Alpe. Če se hočemo vračati na izhodišče naše ture, je priporočljiv sestop preko Skarjevega roba. Prvih dvajset minut hoje poteka po zavarovanem skalnatem svetu. Nato nas pelje lepo speljana pot do križišča za Javorniški preval. Tu zavijemo na levo in čez poldrugo uro hoje skozi bukov gozd pridemo spet na izhodišče naše ture.

Opisana tura je manj zahtevna in zato priporočljiva tudi za manj izurjene planince.

mami

2123 m visoki Kranjski Storžič

Ob planinski poti

PRIREDITVE

ČETRTEK, 25. 4.

- VELIKOVEC, na ZG/ZRG in na TAK – Biro za slovensko narodno skupnost pri koroški deželni vladi, KKZ, SPZ, Mestna občina Velikovec
- 9.00 Informacijski dopoldan. »Priče časa pripovedujejo«
- DUNAJ, galerija Magnet, 1. okraj, Himmelfortgasse 12
- 17.00 Otvoritev razstave del Zorana Mušiča
- DUNAJ, Slovenski kulturni center Korotan
- 18.00 Recital »Martin Krpan«. Levstikovo povest bo dramsko zaigral Polde Bibič, igralec in pedagog
- VELIKOVEC, Neue Burg
- 20.00 Koncert. Nastopajo: MePZ »Danica«, MePZ Grebinj, VOX, učiteljski kvintet ZG Velikovec, »Jauntaler Streich«

PETEK, 26. 4.

- CELOVEC, galerie.kärnten (Arnulfplatz) – Biro za slovensko narodno skupnost pri koroški deželni vladi, KKZ, SPZ, Mestna občina Velikovec
- 18.00 Vernisaža: Franz Wiegeler. Zaključek 10. kulturnega tedna koroških Slovencev – v dvorani zrcal
- ŽVABEK, gostilna Hafner – KPD Drava iz Žvabeka
- 20.00 Vigredni koncert. Nastopajo: Balet Covalec Pliberk, Moški sekstet Žvabek, Oktet Suha, Glasbena šola, Pevsko-inst. skupina Žvabek
- PLIBERK, kulturni dom
- 20.00 Dalmatinski večer. Vrhunska glasba in dalmatinske kulinarne specialitete

SOBOTA, 27. 4.

- RADIŠE, kulturni dom – SPD Radiše
- 19.30 Vigredni koncert »Nazaj v planski raj«. Nastopajo: pevske skupine SPD Radiše
- ŠENTPRIMOŽ, kulturni dom – KD Škocjan in MoPZ SPD Vinko Poljanec
- 20.00 Vigredni koncert. Sodelujejo: otroški zbor Šentprimoz, Nomos, MoPZ Vinko Poljanec, Vaščani pojo, Vokalna skupina »Valvasor« iz Krškega
- ŠENTJANŽ, k & k
- 20.00 Gledališka predstava v nemškem jeziku »Weiter leben-eine Jugend« po romanu pisateljice Ruth Klüger.

- ŠMIHEL, farna dvorana – KPD Šmihel
- 20.00 Koncert Johanna Arrouas & Hakan Gürses »Nahe und ferne Lieder«

NEDELJA, 28. 4.

- VELIKOVEC, Neue Burg – KKZ, PD Lipa
- 14.30 Srečanje mladinskih zborov
- ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana – SPD Zarja
- 17.00 »Tuja hiša«, gostje gled. skupina SPD Radiše
- BOROVLE, pri Cingelcu na Trati – SPD Borovlje
- 20.00 »Tuja hiša«, gostje gled. skupina SPD Radiše

PONEDELJEK, 29. 4.

- DUNAJ, v Sivi hiši, Landesgerichts Str. 11, 8. okraj
- 11.00 Komemoracija za žrtve nacizma

PETEK, 3. 5.

- CELOVEC, slovenska gimnazija
- 16.00 Večer staršev (do 19. ure)

SOBOTA, 4. 5.

- ROŽEK, na Muti – KD Peter Markovič
- 20.00 Vigredni koncert. Nastopajo: Vaščani pojo, Lindner Dreigesang, Didldumdaj

NEDELJA, 5. 5.

- ŠENTJANŽ, k & k
- 10.30 Otroška predstava »Volk in kozlički«. Gostuje Miniteatr Ljubljana.
- BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD Bilka
- 15.00 Materinska proslava
- ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana – SPD Zarja
- 17.00 Otroška predstava »Volk in kozlički«. Gostuje Miniteatr Ljubljana

TOREK, 7. 5.

- CELOVEC, mestno gledališče
- 19.30 »Othello« v slovenskem jeziku. Karte lahko rezervirate pri SPZ, tel.: 0463/514300-22

SREDA, 8. 5.

- CELOVEC, v Musilovi hiši
- 19.30 Elfriede Gerstl – branje ob obletnici osvoboditve izpod fašizma

ČETRTEK, 9. 5.

- SELE
- 10.30 Otroški dan

PETEK, 10. 5.

- CELOVEC, v Musilovi hiši
- 19.30 Dragan Velikić – branje
- BOROVLE, pri Cingelcu na Trati – SPD Borovlje
- 20.00 Koncert sosednjih zborov »Vsaka vas ima svoj glas«

SREDA, 22. 5.

- TINJE, v domu Sodalitas
- 19.30 Minderheitenschutz und Staatsvertrag – predava univ. prof. dr. Karl Stuhlpfarrer

TOREK, 28. 5.

- TINJE, v domu Sodalitas
- 19.30 »Koroški rožni venec« s pesnikom Andrejem Kokotom

PETEK, 31. 5.

- DOBRLA VAS, farna cerkev – KKZ, SPD Srce
- 19.30 Koncert. Nastopa vokalni ansambel Voskresenije iz St. Petersburga; vodi: Jurij Maruk

SOBOTA, 1. 6.

- TINJE, v domu Sodalitas
- 20.00 Odprtje razstave »Lepota Koroške – kozolci in znamenja«; razstavlja Peter Pokorn iz Škofje Loke

ČESTITKA

Naša nekdanja sodelavka, urednica športne strani **Tanja Gutovnik**, je na celovski univerzi uspešno končala študij informatike in angleščine.

V uredništvu SV ji iskreno čestitamo!

KLUB PRIJATELJEV LOVA VABI NA STROKOVNO PREDAVANJE
Srtnjad – neznana bitja

Predaval bo Bruno Hespeler

petek, 26. 4. 2002, ob 19.30 v farnem domu v Selah

RADIO 2 NAŠA PESEM

PO 29.4. Maj, mesec zaljubljenecv

TO 30.4. Iz bogate pevske skrinjice

SR 1.5. Prvi maj v pesmi in besedi

ČE 2.5. Iz naših vasic: Kostanje in okolica

PE 3.5. Moj očka so mi rekli ... ženitvene pesmi

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71
e-mail: sonja.wakounig@slo.at

UREDNIKA

Sonja Wakounig (-50)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK

Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI

Tarviser StraÙe 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletext 299

ČE 25. 4. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 26. 4. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 27. 4. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi – ...

NE 28. 4. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena mavrica

PO 29. 4. ■ 18.10 Kratki stik

TO 30. 4. ■ 18.10 Otroški spored

SR 1. 5. ■ 18.10 Glasbena mavrica
21.04 Oddaja v živo: literarno branje »pravnik – poet«.

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 28.4. ■ 13.30 ORF 2 • 10. Kulturni teden koroških Slovencev v Velikovcu. • Krajevna narodopisna zgodovinska in turistična značilnost Prlekije in s tem Pomurja je plavajoči »Babičev Mlin« v Veržetu, del žive tradicije mlinarjev na reki Muri. • Šolsko partnerstvo s tradicijo – Mohorjeva ljudska šola iz Celovca gosti za teden dni šolarje iz Ruš. • Slike človeka – slike narave v Galeriji Šikoronja v Rožeku. • Celovski derbi v koroški ligi: SAK – Welzenegg.

PO 29. 4. ■ 3.15 ORF 2 15.55 TV SLO1 (Pon.)

RADIO DVA – 105,5

DNEVNI SPORED OD PONEDELJKA DO PETKA:

6.00 Dobro jutro 9.00 Sol in poper 12.07 Žurnal, nato glasba 3 krat 3 13.00 Klub Radio dva 15.00 Lepa ura 17.17 Žurnal 17.30 Naša pesem

SO ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Otroški vrtljak 9.00 Sobotno dopoldne 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Evropa v enem tednu 13.23 glasba 14.00 Slovenske popevke 15.00 Farant

NE ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Zajtrk s profilom 10.00 Zimzelene melodije 10.30 Svetopisemske zgodbe 11.00 Iz zlate dvorane 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Radio dva v zrcalu 15.30 narodnozabavna in zborovska glasba 16.00 Vikend

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

Dnevno po programu do 6. ure Glasba – jazz/world 5.45 Na današnji dan

PE 19.04. ■ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 Zrcalo kulture: Gledališka igra Mondwelt 20.00 BBC News 20.06 Proud To Be Loud 21.00 Global Loops 23.00 Rdeči Boogie/glasbeni magazin 24.00 Soundtrack tedna 01.00 Zrcalo kulture (pon.)

SO 20.04. ■ 18.00 Campus 18.45 Poročila 19.00 Special: Društvo Exil na Dunaju 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Siesta 01.00 Special (pon.)

NE 21.04. ■ 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Music For The Masses / glasbeni magazin 21.00 Glasba 22.00 For Those About To Rock 24.00 Izven zakona (pon.): Mickey Newburn

PO 22.04. ■ 18.00 Zdrava ura: Dr. Inzko 18.45 Poročila 19.00 Ta mera/ ženski magazin 20.00 BBC News 20.06 Oklahomo 21.00 Take The Jazz Train 23.00 Context XXI: Komunistem po 11. septembru 24.00 Forum: Christoph Pan o novih dvojezičnih napisih na Koroškem – zakaj ne? 01.00 Ta mera (pon.)

TO 23.04. ■ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru: Majda Potrata 20.00 BBC News 20.06 Schüllerradio 21.00 Noche Latina 22.00 Campus (pon.) 23.00 Vešča 0.30 Glasba 01.00 V pogovoru (pon.)

SR 24.04. ■ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 Literarna kavarna: Andrej Kokot in Martin Kuchling 20.00 BBC News 20.06 Voz Latina 21.00 Ruff Radio/ Hip Hop 22.30 Mad Force/ Hip Hop 24.00 Glasba 01.00 Literarna kavarna (pon.)

ČE 25.04./ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 Po Koroškem: Izobraževalni seminar o pregonu koroških Slovencev 1942 20.00 BBC News 20.06 Yesterday & Today 21.00 Frek Show 22.00 Izven zakona: Kelly Joe Phelps 23.00 Leiest Du? 24.00 Glasba – jazz/world 01.00 Po Koroškem (pon.)

SLOVENSKI VESTNIK čestita

PRAZNUJEJO! Marko Kelih iz Apač – 50. rojstni dan; Franc Onitsch iz Večne vasi – 50. rojstni dan; Milan Štringl z Navrškega vrha – rojstni dan; Hanzl Kajžnik iz Svaten – rojstni dan; Kati Paintner s Suhe pri Podgorjah – rojstni dan; Toni Krušic iz Velinje vasi – rojstni dan; dr. Milan Hoja iz Šentjakoba – 50. rojstni dan; Jurij Haudej iz Prible vasi – rojstni dan; Helena Karničar iz Dobrle vasi – rojstni dan; Jurij Pegrin iz Grabalje vasi – rojstni dan; Inge Pöcheim iz Šmarjete v Rožu – polokrogli rojstni dan; Apolonija Trehtar iz Doba – 80. rojstni dan; Marija Riegelnik z Obirskega – 82. rojstni dan; Štefan Kordež iz Male vasi – 55. rojstni dan; Marta Fugger iz Podgorij – rojstni dan; Zofi Kelih iz Celovca

– 60. rojstni dan; Jurij Mak iz Sel – rojstni dan; Marica Dovjak in Pavli Stern z Borovnice v Selah – rojstni dan; Matilda Lepuschitz z Raven – rojstni dan; Matjaž Urank iz Celovca – 50. rojstni dan; Brigita Preschern iz Železne Kaple – rojstni dan; mag. Alenka Weber-Inzko iz Celovca – rojstni dan; Marko Wieser iz Slovenjega Plajberka – rojstni dan; župnik Marko Jernej – rojstni dan; Lubo Urbajs z Žoprač – rojstni dan; Angela Ogris-Martič iz Bilčovsa – rojstni dan; Hela Močnik iz Šmihela – rojstni dan; Slavka Kukovica iz Sel pri Miklavčevem – rojstni dan; mag. Filip Warasch iz Celovca – rojstni dan; Stanko Vavti iz Šmihela – rojstni dan; Sonja Woschnak iz Borovelj – rojstni dan;

Za posredovanje imen slavljenk in slavljenecv se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

LOVSKI PLES V ŽELEZNI KAPLI

Prijetna zabava zelene bratovščine v dolini Beke

Lovski pevski zbor Železna Kapla, najstarejši v Avstriji in (to je treba še posebej poudariti!) tudi na Koroškem, je minulo soboto, 20. 4. 2002, vabil na svoj, že tradicionalni ples v kapelškem hotelu Obir. Od blizu in daleč celo iz okolice Krškega v Sloveniji, so prišli lovci in njihovi prijatelji ter znanci, da bi se povsedevali v prijetni družbi. Med gosti so bili kapelški župan Peter Haderlapp, podžupan Engelbert Ojster, podpredsednik

Kluba prijateljev lova DI Marjan David, predsednik Čebelarkega društva Železna Kapla Peter Kuhar, predsednik SPD »Zarja« Villi Ošina, predsednik NSKS Bernard Sadovnik in predsednik Zveze koroških partizanov Peter Kuhar. Podžupan Franc Jožef Smrtnik je v imenu lovskega zbora pozdravil vse navzoče in jim zaželel prijetno zabavo. Njegov poseben pozdrav pa je veljal skladatelju Janezu Petjaku iz Globasnice, ki je

posebej za Lovski zbor Železna Kapla uglasbil dve pesmi. Kapelški lovci pod taktirko Jozija Starca so ju seveda zapeli na začetku plesa. Predsednik zbora Erni Županc pa se je Janezu Petjaku pristrčno zahvalil za sodelovanje in mu predal košaro z dobrotami iz kapelške okolice.

Dolgo v jutro je vladalo veselo razpoloženje v sobanah hotela Obir, kajti sekstet Srednšek iz Slovenije je godel, da so vse srbele pete.

Predsednik Lovskega zbora Železna Kapla Erni Županc čestita Janezu Petjaku za pevsko darilo

DRAVOGRAD / SREČANJE LITERATOV DRUGIH JEZIKOV

»Sosed tvojega brega«

Tako so poimenovali že 24. srečanje pesnikov in pisateljev različnih narodov in narodnosti, ki živijo v Sloveniji. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti ga je tokrat pripravil s svojo območno izpostavo v Dravogradu med 19. in 20. aprilom. Svoja besedila je poslalo kar 48 avtorjev v makedonščini, italijanščini, hrvaščini in srbsščini, madžarščini, angleščini, ruščini in romščini. Izbrana besedila so objavili v reviji Paralele, namenjeni kulturi pripadnikov drugih narodov in narodnosti v Sloveniji. Selektor

prof. Aleš Gulič je med drugim zapisal, da se jezik ne razvija kot se v matici, temveč ostaja tak, kot je bil v času odhoda avtorjev iz krajev mladosti. Že dvajset let sodeluje pri pripravi srečanj »skladova« samostojna svetovalka za literarno dejavnost Dragica Breskvar, ki sicer organizira srečanja mladih literatov Slovenije in ureja literarno revijo Mentor. Ta srečanja so drugačna, ugotavlja, saj gre za nove energije in temperamente. Jedro ostaja, priključujejo pa se vedno novi obrazi, sklepajo se prijateljstva. Ti

ljudje živijo neko dvojnost, saj ne sodijo v celoti v novi kulturni prostor, niti ne več v matičnega, saj so prikrajšani za svoj živi jezik, dodaja. Meni, da se je v tem obdobju izoblikovala skupina dobrih avtorjev. Eni pišejo sodobnejše stvari tudi v slovenščini; v svojem jeziku pa predvsem obujajo spomine na mladost. Že več knjig so objavili Mila Vlašič Gvozdič, Sergio Sozi, Jadranka Matić Zupančič, Josip Bačić, Antonija Baksa Srnel in drugi, nekateri pa so se začeli ukvarjati z založništvom (Dušan Cunjak, David Tasić). Na letošjo literarno delavnico so uspeli dobiti hrvaškega pisatelja mlajše generacije Roberta Mlinarca. Pri predstavitvi novih knjig je sodeloval selektor Aleš Gulič. Eden prvih udeležencev teh srečanj, Džordže Radović se je tokrat predstavil z monokomedijo. Makedonsko piščo Ljuben Dinkovski pa je presenetil z razstavo majhnih kamnov, v katerih z brušenjem plasti poišče sporočila narave v obliki raznih nam znanih podob. Družina pesnikov in pisateljev je lahko spoznala Dravograd, njihovo kulturno boro in sprejemala gostoljubnost.

S.Š.

KOTMARA VAS

Igrišče za golf pri Humperku?

Kotmirski občinski svet je Kimel svojo prvo letošnjo sejo v ponedeljek, 15. aprila 2002. Najvažnejši točki sta bili poročilo nadzornega odbora in letni obračun 2001. Največja obremenitev ostaja slej ko prej kanalizacija. Nadalje je občinski svet sklenil finančne načrte za ureditev cest po kanalizacijskih delih, za igrišče za trening za domače športno društvo in za popravilo ceste na Plešivec. V ta namen je bilo treba skleniti prvi dodatni redni in izredni proračun.

Pri kanalizaciji se nadaljujejo dela na odseku 5 (Čahorče, Preblje, Talir). Občinski svet je najel potrebne kredite in sprejel pogoje za deželno podporo. Letos bo občina tudi regulirala kotmirsko Reko (vodnopravna pogajanja so bila že pred leti; 70 odstotkov bo prispevala zveza, 20 odstotkov dežela, deset pa občina).

Po končanem dnevnem redu je župan Thomas Goritschnig prebral predloge. Jože

Wakounig je v imenu EL vložil dva predloga: krajevni napis za Kotmaro vas naj se na vzhodni strani prestavi pred odcep za župnijsko naselje in za Stranje. Občina naj poskrbi, da se zadeva okoli gramoznih jam ob poti med Kotmaro vasjo in Čahorčami uredi, predvsem okoli tako imenovane Burgstallerjeve jame, tako kot zahtevajo predpisi (ogrožena je varnost življenja in premoženja).

Po koncu občinske seje sta gospod Suchy in Picej predstavila načrt za ureditev igrišča za golf med Prebljami in Gorjami. Velik del bi bil na zemljiščih humperškega gradu, hlev pa bi se dal preurediti v klubsko stavbo. Vodo za namakanje bi črpali iz Drave (150 evrov za 15.000 m³ vode). Treba bo rešiti še nekaj vprašanj v zvezi z lastniki zemljišč. Tudi financiranje še ni dokončno urejeno (skupna investicija stane okoli 24 mio evrov). Kakor je izjavil g. Suchy, je zanimanje za novo igrišče veliko, čeprav so v bližini tri druga (Dole ob Vrbskem jezeru, Blatograd, Seltenheim). Gotovo bi bilo tako igrišče za občino turistična obogatitev.

ŠPORTNE NOVICE IZ SLOVENIJE

Zmaga nogometašev proti Tuniziji

Slovenska nogometna reprezentanca je v pripravljalni tekmi za SP minulo sredo v Ljubljani pred 5.500 gledalci premagala Tunizijo z 1:0. Strelac edinega zadetka je bil v 23. minuti Miran Pavlin. Gre za prvo letošnjo zmago Slovenije in to proti reprezentanci, ki bo tudi igrala na letošnjem mundialu. Varovanci Srečka Kantanca so igrali brez treh standardnih igralcev (Džoni Novak, Željko Milinović, Sebastijan Cimerotič) zelo solidno.

Ljubljančani končali prevlado Celjanov

Rokometaši Mobitela Prul 67 so v tekmi državnega prvenstva z 32:22 premagali rokometaše Celja Pivovarne Laško in si tako dve tekmi pred koncem prvenstva praktično že zagotovili prvi naslov državnih prvakov. Celjani, ki so bili državni prvaki

zadnjih deset let in ena najboljših evropskih ekip pa naslednje leto najbrž ne bodo igrali niti v ligi prvakov. Celjani in Ljubljančani imajo sicer oboji po 37 točk, vendar imajo Prule boljše razliko v medsebojnih tekmah.

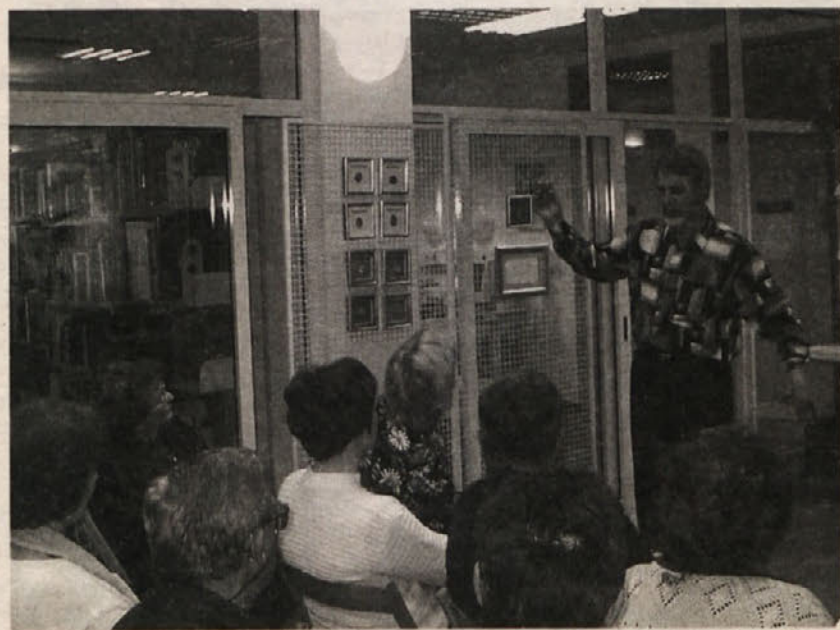
Boj z avstrijskimi hokejisti za obstanek

Slovenska hokejska reprezentanca je odigrala še zadnjo pripravljalno tekmo pred svetovnim prvenstvom skupine A, ki se bo v petek začelo na Švedskem. Slovenski hokejisti so kar s 5:1 premagali Italijo, zadetke pa so dosegli Vnuk, Rodman, Brodnik, Zupančič in Avguštinčič. Slovenci bodo na SP igrali v skupini s Švedi, Rusi in Avstrijci, prav s slednjimi pa se bodo najbrž borili za tretje mesto v skupini, ki avtomatsko pomeni obstanek v najelitnejši skupini.

Živeti naprej – mladost GLEDALIŠKA PREDSTAVA po knjigi »weiter leben – eine Jugend« pisateljice Ruth Klüger

V soboto 27. 4. 2002, ob 20. uri bo v k & k centru v Šentjanžu gledališka predstava o življenju male židovske deklice v tridesetih letih, katero so skupaj z materjo deportirali v Theresienstadt, v Auschwitz Birkenau in navsezadnje v Christianstadt. Deklica je preživela, njeno mater so umorili. Pisateljica Ruth Klüger je napisala to svojo zgodbo. Leta 1992 je v Nemčiji izšla njena knjiga »weiter leben«. Dunajsko gledališče ISKRA, katerega soustanoviteljica je tudi Nika Sommeregger, je ta tekst uprizorilo lansko leto.

Igralka, Mariji Hofstätter (mnogim znana iz njenega zadnjega filma »Hundstage«) in Martini Spitzer, ki dajeta deklici glas v dialogu, pripovedujeta vedno spet doživete trenutke, spominjajoč se včasih veselih, pogostokrat bolečih, straha polnih, travmatičnih in protislovnih dogodkov, uspe, da z očmi male dunajske deklice postane grozota tretjega rajha živa. Nika Sommeregger, režiserka te predstave, je rekla: »Dunajčanom želimo pokazati, kaj se je zgodilo v njihovem mestu«.

Literati so pokazali, kako pestro je jezikovno bogastvo mlade Republike Slovenije

KOŠARKA

Bo KOŠ šel v kvalifikacijo?

Z dvema zmagama je članska ekipa KOŠ zaključila prvo sezono v koroški ligi z drugim mestom na lestvici. Preteklo sredo je pred domačo publiko gladko premagala Pasut ALV II iz Beljaka z 98:55 (50:30), nekaj dni navrh pa še Wolfsberg z 82:73 (45:39).

S prvim nastopom v koroški ligi pa so zadovoljni tako od-

treninga in smo čudovito štartali. Po novem letu je bilo treningov manj in doživeli smo viden padec pripravljenosti. Težko dobljive tekme smo žal dvakrat izgubili, tudi sodniki so bili pristranski.

Prav tako je kapetan Stefan Hribar izžareval ponos in veselje. »Zelo sem zadovoljen s pristopom ekipe. Vsi smo zelo zavzeti

se bo klub v prihodnosti okrepil. Dobro bi bilo pridobiti še kakšnega izkušenega igralca.« Tudi za Stefana Hribarja so bila srečanja s prvako zelo kvalitetna, pa tudi derbiji s Pirati, z njegovimi nekdanjimi soigralci, so bile zelo napete. »Vsi, ki igramo, smo zelo povezani s košarkarskim športom in za prihodnjo sezono sem zelo optimistični.

Odločitev še ta teden

Po izjavi klubskega menedžerja Pasut ALV še niso zagotavlje-

KOROŠKA LIGA

Podcenjevanje se ne obrestuje

Po nepričakovanem porazu SAK v Treibachu z 2:3 (oba gola za SAK je dal Stanko Tot) je postalo prvenstvo v koroški ligi spet odprto in napeto. Trener Lojze Jagodič s tekmo in igralci ni bil zadovoljen. »Poraz pač boli, vendar bo morala ekipa prihodnji četrtek, v derbiju proti Welzeneggu, dati vse od sebe, da osvojimo tri točke. Žal sta poškodovana Jani Pate in Thomas Weissenberger.«

Marjan Šmid – 30 let

Pred kratkim je praznoval učitelj na javni dvojezični ljudski šoli v Celovcu in sredinski igralec SAK Marjan Šmid osebni

Jubilant Marjan Šmid (v sredini)

jubilej. Marjan Šmid je igral v mladosti pri znanih klubih kot Sturm Grädes in pri Austrii na Dunaju. Od leta 1990 pa igra izredno motivirani in zavzeti športnik v članski ekipi SAK. Še ad multos annos!

M. Š.

Dama v bifeju Boža Jager, Jasmin Trifunović, sodnik Hans Orel, kapetan Stefan Hribar in trener Bojan Grzetič (z leve)

borniki kot igralci s trenerjem Bojanom Grzetičem in pa seveda številni zvesti navijači.

Izreden uspeh

Trener Bojan Grzetič po zaključku prvenstva: »Za prvi nastop članske ekipe v koroški ligi sem lahko presrečen in zadovoljen. Še sanjalo se mi ni, da bomo osvojili drugo mesto. Za osvojitve mojstrskega naslova pa je potrebna stoodstotnost. Naša ekipa te ni zagotovila, predvsem zaradi neredne udeležbe pri treningih. Ob začetku sezone smo imeli veliko skupnega

in z velikim idealizmom igramo košarko. Žal ni bilo mogoče več skupnega treninga, ker so pač nekateri igralci v Gradcu.« Tudi bodoči zvezdnik, 16-letni Jasmin Trifunović, je zelo vesel in je dejal: »Zame je to velika čast, da lahko igram kot juniorski igralec v članski ekipi. S prvo sezono sem zelo zadovoljen.«

Za Bojana Grzetiča je bilo v pretekli sezoni kar nekaj napeh in čudovitih tekem. »Srečanja proti prvaku Pasut ALV I so bila krasna, močne tekme pa so bile tudi proti Radentheimu in celovškemu Piratom. Mogoče

na finančna sredstva za morebitni podvig v avstrijsko B-ligo. »V primeru, da se ALV I ne prijavi za kvalifikacijo, bomo mi šli kot drugouvrščeni namesto njih«, je dejal kapetan Stefan Hribar in dodal, »da lahko nabere veliko izkušenj na teh tekmah. Naš cilj je vstop v B-ligo, in to v treh letih.«

M. Š.

Ostali rezultati:

Zaključni tekmi šolarskega prvenstva sta KOŠ mladinci-Pasut 70:101 in KOŠ šolarji-Trg 55:84 (30:43) izgubila.

NOGOMET – PODLIGA VZHOD

Nepotreben rdeči karton – samo remi 2:2

Na nevarnega napadalca Veladžića (v sredini) so gostje še posebej pazili

Popolnoma nepotreben prekršek, ki je imel za posledico izključitev Günterja Lippuscha, je vidno oslabil domačo moštvo. V nekoliko hektični tekmi so Bilčovščani v 30. minuti zasluženoma šli v vodstvo z 1:0, gol pa je dal iz prostega strela Andi Kavčič. Samo nekaj minut po odmoru pa je sledila mrzla prha, gostje iz Podkrnosa so nepričakovano izenačili, svoj delež pa je prispevala obramba, ki je kratkoma spala.

Gostje, ki so si v polju priigrali terensko premoč, pa niso znali premagati odličnega vratarja Klauza Zwitterja, ki je uspešno branil domačo ekipo pred zadetki. V 69. minuti je Günter Schanig iz standardne situacije z lepim prostim strelom prekanil nasprotnikovega vratarja in povečal na 2:1. Po podeljenem enajstmetrovki s strani sodnika Dorferja, ki je z dvomljivimi odločitvami razburil domače navijače, so gostje še izenačili.

V spomladanskem krogu še neporažena ekipa iz Bilčovsa je z 29 točkami na sedmem mestu, vodi pa Metnitztal (43), ki je podlegel ekipi iz Liebenfelsa (1:2).

M. Š.

KOLESARJENJE

»Pacu« so pošle moči

Loški kolesar »Paco« Wrolich na dirki Lüttich-Bastogne-Lüttich ni prispel v cilj. 30 kilometrov pred belo črto je moral predčasno odstopiti. »Pošle so mi moči«, je dejal član ekipe Gerolsteiner, ki bo letos s svojo ekipo prvič nastopil na klasični dirki »Giro d'Italia«. Dirko je dobil Italijan Paolo Bettini pred rojakoma Garzellijem in Bassom. Peter Luttenberger se je uvrstil kot najboljši Avstrijec na 23. mesto.

Peter Wrolich je po treh dirkah za svetovni pokal z 10 točkami na 40. mestu. I. L.

NOGOMET

Koroški razredi

Razplet prvenstva v podligi zahod je slej ko prej napet in odprt. Vodeča ekipa Gmünd (36 točk) je premagala Oberdrauburg z 2:0, DSG Borovlje pa so slavili prvo zmago v vigrednem delu prvenstva proti Drautalu tesno z 1:0 in so z 31 točkami na odličnem petem mestu.

1. razred D – Vodeči ekipi Šmihel nad Pliberkom je doma spodrsnilo proti Labotu in je izgubila z 1:2. Železna Kapla je premagala Tinje z 2:1, Žittrajčani pa so na tujem iztržili samo remi proti zadnjemu na lestvici Pokrčam 1:1. Rikarja vas je doma visoko podlegla Metlovi z 1:4. Na lestvici vodi Šmihel s 44 točkami, Globašani, ki tokrat zaradi slabega terena niso nastopili, pa so na desetem mestu (24).

V 2. razredu E so Selani na tujem slavili prepričljivo zmago proti Reichenfelsu kar s 5:0, Dobrolčani so prav tako zmagali s 5:0 proti Vajzenberku, tri točke pa so tudi osvojili Žvabečani proti Preiteneggu (2:1); Maria Rojach-Galicija 2:1 in vodeča ekipa Sinča vas-St. Margarethen 2:1.

SAK juniorji pa so tesno ugnali WAC s 4:3 in so z 22 točkami na 4. mestu. Vodi Bad Bleiberg (41). M. Š.

ŠAH

SŠK »Obir«/Železna Kapla je v zaključni tekmi prvenstva v 2. razredu vzhod slavil visoko zmago s 6,5:1,5 proti ekipi iz Svaten. Z zmago so Kapelčani osvojili sedmo mesto na lestvici. Točkovali so: A. Karner, J. Joschtl in A. Husejnovič (po eno točko), remi so igrali J. Hanschou, H. Stossier in M. Topar.

Prvak je postal SG Wolfsberg III pred celovškim klubom Zugzwang, pri katerem igra tudi Franci Rulitz. I. L.

ŠPORTNI TERMINI

25. 4.: SAK–Welzenegg, ob 18. uri
27. 4., Šah: SŠZ –Gospa Sveta, SŠK »Obir« – WAC I, Brnca, ob 15. uri

ŠPORTNI BILTEN 2002/01

Pred kratkim je Slovenska športna zveza izdala športni bilten, ki obsežno poroča v besedi in sliki o pestrem delovanju včlanjenih društev.

ŠAHOVSKI OREN št. 196

Silvo Kovač

Weisberger–Relstab / Ženeva 1933

V materialno izenačenem položaju je črni ponudil zamenjavo dam, saj je bil prepričan, da ima dobro zavarovano kralja pred šahi bele da-

me. Toda beli, ki je na potezi, misli drugače. Z nekaj potezno kombinacijo zruši črne obrambne okope in zmaga!

Rešitev štev. 195

Izredno prefinjena poteza bele 1.Lc6!! zagotavlja belemu uspešen zaključek napada. 1...Sc6. Zanimiva je varianta 1...Sf5 2.Td7! Td7: 3. Td7: Db8 4.Lf5:!! gf5 5.Dh6 z matno grožnjo.

V partiji pa je sledilo: 2.Td7 Td7: 3.Td7: Db8 4.Th7:!! Kh7: 5.Dh6 mat!

